

Κατευθυντήριες γραμμές για την ηθική πρακτική της Θετικής Ψυχολογίας

Aaron Jarden · Tayyab Rashid · Annalise Roache · Tim Lomas · Virginia Karavakou ·
Christina Seryianni

Περιεχόμενα

Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	4
Πρόλογος.....	4
Επαγγελματικοί φορείς και κατευθυντήριες γραμμές ηθικής πρακτικής της Θετικής Ψυχολογίας	4
Ποια είναι η επιδίωξη μέσω των κατευθυντήριων γραμμών.....	5
Σε ποιους απευθύνονται οι κατευθυντήριες γραμμές;	5
Ο προσωρινός χαρακτήρας των κατευθυντήριων γραμμών.....	6
Βασικοί όροι.....	6
Ενότητα Ένα: Αξίες, Δυνάμεις χαρακτήρα και Αρχές.....	9
Αξίες των Επαγγελματιών Θετικής Ψυχολογίας.....	10
Δυνάμεις χαρακτήρα και αρετές των Επαγγελματιών Θετικής Ψυχολογίας.....	11
Ηθικές αρχές για την πρακτική της Θετικής Ψυχολογίας.....	12
Ενότητα Δύο: Εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών ηθικής στην πράξη.....	16
Τρεις σημαντικοί προβληματισμοί.....	16
Ηθική λήψη αποφάσεων.....	16
Παράμετροι πρακτικής.....	17
Αλλαγές που βιώνουν οι πελάτες.....	17
Αλλαγές στο περιβάλλον.....	18
Τρέχουσα συναισθηματική κατάσταση και βαθμός ψυχολογικής ευεξίας.....	18
Αποφυγή.....	19
Διαφορές ισχύος.....	19
Κατάχρηση των δυνάμεων χαρακτήρα.....	19
Πρακτική σοφία.....	20
Διατήρηση της ανθεκτικότητας και θωράκιση απέναντι στην επαγγελματική εξουθένωση	20
Δήλωση της εκπαίδευσης και των ικανοτήτων	20
Αξιολογώντας τη σημασία του πολιτισμικού πλαισίου.....	21
Επίλυση ηθικών διλημάτων – Οδηγός βήμα προς βήμα.....	22
Οδηγός αυτο-αξιολόγησης.....	23
Ενότητα Τρίτη: Παραδείγματα περιπτώσεων ηθικής πρακτικής.....	24
Παράδειγμα περίπτωσης 1: Πολιτισμική - Εφαρμόζοντας ΘΨΠ δείχνοντας πολιτισμική ευαισθησία.....	24

Παράδειγμα περίπτωσης 2: Coaching – Πελάτες σε μεταβαλλόμενες συνθήκες.....	25
Παράδειγμα περίπτωσης 3: Κλινική – Δουλεύοντας με το τραύμα.....	26
Παράδειγμα περίπτωσης 4: Οργανωτική – Πίεση για διαστρέβλωση δεδομένων....	27
Παράδειγμα περίπτωσης 5: Mentoring – Κινητοποίηση «απρόθυμων» συμμετεχόντων στο πλαίσιο μιας μη ισότιμης σχέσης.....	28
Παράδειγμα περίπτωσης 6: Εκπαιδευτική – Εφαρμογή προγράμματος ψυχολογικής ευεξίας σε περιπτώσεις όπου οι προσδοκίες παρεμποδίζονται από την υφιστάμενη πρακτική.....	29
Συναφείς Κατευθυντήριες Γραμμές.....	31
Ευχαριστίες	32
Πρώτοι υπογράφωντες τις Κατευθυντήριες γραμμές για την ηθική πρακτική της Θετικής Ψυχολογίας.....	33
Συγγραφείς.....	35
Βιβλιογραφία.....	35
Επιπλέον βιβλιογραφικές αναφορές.....	35

Διευκρίνιση: Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές είναι αποτέλεσμα συνεργασίας μιας ανεξάρτητης ομάδας που διευθύνουν ο Aaron Jarden, ο Tayyab Rashid, η Annalise Roache και ο Tim Lomas. Οι κατευθυντήριες γραμμές είναι ανεξάρτητες από οποιονδήποτε οργανισμό ή σύλλογο, ήταν όμως πολυάριθμα τα συμβαλλόμενα μέρη που συμμετείχαν στη δημιουργία και την τελειοποίηση της πρώτης αυτής επανέκδοσης. Πρόθεση των συγγραφέων είναι να επικαιροποιούν τις κατευθυντήριες γραμμές ανά διετία ώστε να ενισχύονται περαιτέρω το βάθος και το εύρος της λειτουργικότητάς τους και κάθε ανατροφοδότηση από την κοινότητα είναι ευπρόσδεκτη στην ηλεκτρονική διεύθυνση aaron.jarden@unimelb.edu.au

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Πρόλογος

Το ηθικό ιδεώδες είναι ενδεχομένως μία ουτοπία, καθώς οι άνθρωποι, συμπεριλαμβανομένων των Επαγγελματιών Θετικής Ψυχολογίας (ΕΘΨ), οι οποίοι δεν είναι τέλειοι, είναι επιρρεπείς σε σφάλματα και ευάλωτοι. Η πολυπλοκότητα της σύγχρονης ζωής, όπως η διαρκής επέκταση της κυβερνο-διαβίωσης, οι απρόβλεπτες κλιματικές αλλαγές, η προσφυγική κρίση, οι εξελισσόμενες ταυτότητες, και η αυξανόμενη οικονομική πόλωση εντείνουν την ανθρώπινη ευαλωτότητα. Οι ψυχολογικές υπηρεσίες, ειδικά αυτές με ξεκάθαρο στόχο την αποκατάσταση ή τη βελτίωση της ψυχολογικής ευεξίας, δεν προσφέρονται εύκολα δίχως αντικρουόμενες προτεραιότητες και ηθικά διλήμματα. Μία μοναδική σειρά κατευθυντήριων γραμμών ηθικής πρακτικής, προτύπων, ή ακόμα και θεσμικών πλαισίων, δεν μπορεί να περικλείει πλήρως το φάσμα της ανθρώπινης πολυπλοκότητας. Εντούτοις, μια σειρά από γενικές αξίες, δυνάμεις χαρακτήρα και αρχές μπορεί να μας οδηγεί σε μία ηθικότερη λήψη αποφάσεων, ιδίως όταν χρησιμοποιούμε θετικές ψυχολογικές παρεμβάσεις (ΘΨΠ), οι οποίες γενικά στοχεύουν στη βελτίωση της ψυχολογικής ευεξίας.

Ο παρόν οδηγός αναφέρεται σε: α) αξίες, β) δυνάμεις χαρακτήρα, και γ) αρχές πρακτικής της Θετικής Ψυχολογίας (ΘΨ). Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι «κατευθυντήριες γραμμές» συνήθως εντάσσονται σε ευρύτερα πεδία, τα οποία ποικίλλουν ανάλογα με το αντικείμενο και το κανονιστικό πλαίσιο. Για παράδειγμα, κατευθυντήριες γραμμές μπορεί να βρίσκονται στη βάση μιας προτεινόμενης ιεραρχίας όπως η παρακάτω (εικόνα 1):

Εικόνα 1. Κατευθυντήριες γραμμές και ευρύτερα πλαίσια.

Συνεπώς, είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη οι κατευθυντήριες γραμμές μαζί με άλλα συναφή πλαίσια. Επιπλέον, ενώ ένα πρόσωπο ή ένας οργανισμός δύναται να συμφωνεί και να επιδοκιμάζει τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές για την «πρακτική της ΘΨ», σε ορισμένες χώρες και αρμόδιους φορείς μπορεί να είναι παράνομο να αυτοαποκαλείται κάποιος «θετικός ψυχολόγος» - παρακαλούμε να είστε ενήμεροι για τους περιορισμούς και τις προϋποθέσεις που ισχύουν στη χώρα δραστηριοποίησής σας.

Επαγγελματικοί φορείς και κατευθυντήριες γραμμές ηθικής πρακτικής της ΘΨ

Όταν ένας επαγγελματίας είναι μέλος ενός επαγγελματικού φορέα, (παραδείγματος χάρη, Αμερικανική Ψυχολογική Εταιρία, Αυστραλιανή Ψυχολογική Εταιρία και Διεθνής Ομοσπονδία Coaching), τότε, τα πρότυπα, ο κώδικας ή οι κατευθυντήριες γραμμές του φορέα του είναι εκείνα που θα καθορίσουν πρωτίστως την πρακτική του. Περιμένουμε ότι όταν οι επαγγελματίες είναι μέλη ενός φορέα αδειοδότησης ή διαπίστευσης (για παράδειγμα, ενός Συλλόγου Ψυχολόγων), με επαρκή εκπαίδευση, κατάρτιση και εμπειρία στον τομέα της ψυχολογίας ή συναφών πεδίων, τότε θα είναι εξοικειωμένοι με τις αποφάσεις, τα πρότυπα, τους κανονισμούς, τα καταστατικά και τις διαδικασίες άσκησης της ψυχολογίας στη χώρα τους.

Οι κατευθυντήριες γραμμές για την ηθική πρακτική της ΘΨ που παρουσιάζονται εδώ έχουν σχεδιαστεί για να ενισχύσουν και όχι να αντικαταστήσουν ήδη υπάρχοντες νομικούς/επαγγελματικούς κώδικες και οδηγούς. Ως εκ τούτου, αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές παρέχουν επίσης μία βάση για επαγγελματίες που δεν είναι μέλη κάποιου επαγγελματικού φορέα.

Ποια είναι η επιδίωξη μέσω των κατευθυντήριων γραμμών

Γιατί να έχει κανείς ένα σύνολο κατευθυντήριων γραμμών; Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές στοχεύουν στη βελτίωση της ηθικής πρακτικής, με το να επιδεικνύουν δέσμευση σε μία επιστημονικά ενημερωμένη και τεκμηριωμένη πρακτική στο πεδίο της ΘΨ. Οι κατευθυντήριες γραμμές στοχεύουν στο να εμπνεύσουν την επιδίωξη της διατήρησης της αφοσίωσης στην επιστήμη της ψυχολογικής ευεξίας και να δώσουν στους επαγγελματίες κατευθύνσεις για την παρουσίαση του επαγγελματικού τους προφίλ και την προώθηση των δυνητικών ωφελειών. Οι κατευθυντήριες γραμμές επιχειρούν να προωθήσουν στους ΕΘΨ και άλλους επαγγελματίες μία πιο σαφή κατανόηση του τι συνιστά ηθικά ενημερωμένη πρακτική της ΘΨ. Με τη βοήθεια τέτοιων κατευθυντήριων γραμμών, οι ΕΘΨ αναμένεται να επιδείξουν διάθεση δέσμευσης, σε πτυχές όπως:¹

- α) τη συστηματική μελέτη της έρευνας και το χτίσιμο την πρακτικής τους σε μία επιστημονική βάση·
- β) τη συνεχή ενημέρωση των γνώσεών τους μέσα από διαρκή μάθηση και επαγγελματική ανάπτυξη·
- γ) την λεπτομερή και ακριβή επικοινωνία των ορίων της γνώσης σχετικά με τις ΘΨΠ, καθώς και των δυνητικών ωφελειών και κινδύνων συγκεκριμένων ΘΨΠ και προγραμμάτων ψυχολογικής ευεξίας· και
- δ) την παρακολούθηση της ψυχολογικής ευεξίας καθώς και των θετικών και αρνητικών αλλαγών της ψυχολογικής ευεξίας των πελατών τους κατά την παροχή υπηρεσιών.

Σε ποιους απευθύνονται οι κατευθυντήριες γραμμές;

Σκοπός αυτών των κατευθυντήριων γραμμών είναι να επιτρέψουν τη βέλτιστη δεοντολογική πρακτική των ΕΘΨ, και συνεπώς να λειτουργήσουν ευεργετικά (να ωφελούν τους άλλους) και όχι βλαπτικά (να αποφεύγουν την πρόκληση δυνητικών βλαβών στους άλλους). Ως τέτοιες, οι κατευθυντήριες γραμμές συνιστώνται για επαγγελματίες (π.χ.,

¹ Έχουμε επιλέξει εδώ τέσσερα παραδείγματα για να παρουσιάσουμε τέτοιες δεσμεύσεις, εντούτοις σημειώστε ότι ο κατάλογος μπορεί να είναι μακρύτερος.

ψυχολόγους) και για άλλους (π.χ., φοιτητές ή όσους δεν έχουν σχέση με το πεδίο) που παρέχουν ΘΨΠ ή χρησιμοποιούν γνώσεις από το πεδίο της ΘΨ στην πρακτική τους. Οι κατευθυντήριες γραμμές δεν είναι οδηγός για το πώς να χρησιμοποιούνται ή να εφαρμόζονται συγκεκριμένες ΘΨΠ.

Ο προσωρινός χαρακτήρας των κατευθυντηρίων γραμμών

Να σημειωθεί ότι οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές (έκδοση 1.0 της 19^{ης} Ιουλίου 2019) είναι προσωρινές και θα υπόκεινται σε συνεχή αναθεώρηση κάθε δύο χρόνια μέσω μίας επαναληπτικής συμβουλευτικής διαδικασίας με τα κύρια ενδιαφερόμενα μέρη. Μία τέτοια κανονικότητα βοηθά να διασφαλιστεί ότι οι κατευθυντήριες γραμμές ανταποκρίνονται σε μεταβολές των πλαισίων και ότι αντανακλούν τις διαρκώς εξελισσόμενες τοπικές και παγκόσμιες θεματικές. Υπό αυτό το πρίσμα, είναι ευπρόσδεκτη η ανατροφοδότηση σχετικά με τις παρούσες κατευθυντήριες οδηγίες ανά πάσα στιγμή.

Είναι επίσης σημαντικό να σημειωθεί ότι μόνο αγγλόφωνες, κυρίως Δυτικές χώρες έχουν επηρεάσει την συγκρότηση αυτών των κατευθυντηρίων γραμμών, οπότε οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές περιορίζονται στα ανάλογα όρια. Αφού όμως αυτό είναι ένα ζωντανό αναπτυσσόμενο πόνημα, ταυτοποιημένο κατά αριθμό έκδοσης, ελπίζουμε ότι μελλοντικές εκδόσεις θα ενσωματώσουν την επιρροή από κώδικες και κατευθυντήριες γραμμές από μη αγγλόφωνες και μη Δυτικές χώρες.

Βασικοί όροι

Πελάτης

Οι επαγγελματίες εργάζονται με πελάτες. "Πελάτης" είναι ένας γενικός όρος που χρησιμοποιείται για να αναφερθεί στον αποδέκτη, (όπως, αλλά όχι αποκλειστικά, ένα άτομο, ζευγάρι, οικογένεια, ομάδα, οργάνωση, χορηγό, ή άλλο μέλος της κοινότητας) κάθε είδους υπηρεσιών.

Διαφορές ανάμεσα σε κώδικες και κατευθυντήριες γραμμές

Ένας κώδικας έχει συνήθως νομικές ή άλλες εκτελεστές συνέπειες, ενώ οι κατευθυντήριες γραμμές προτείνουν βέλτιστες πρακτικές που συνήθως δεν είναι νομικά κατοχυρωμένες ή νομικά ελεγχόμενες. Οι κατευθυντήριες γραμμές, από τη φύση τους, υποδηλώνουν ότι οι συνθήκες είναι ποικίλες και πολύπλοκες, και ότι η τήρηση των κατευθυντηρίων γραμμών απαιτεί συχνά από τους επαγγελματίες να εφαρμόσουν πρακτική σοφία - έναν συνδυασμό εμπειρίας και κοινής λογικής.

ΘΨ

ΘΨ: Θετική ψυχολογία. Υπάρχουν πολλοί τρόποι σύλληψης και ορισμού της ΘΨ, αλλά οι περισσότεροι λειτουργικοί ορισμοί συνήθως την τοποθετούν ως την επιστημονική μελέτη και προώθηση πρωταρχικών εννοιών όπως «ευτυχία», «ψυχολογική ευεξία», «άνθιση» και «μεγαλοουγία». Για παράδειγμα, οι Lomas, Hefferon και Ivztan (2015, σ. 1347) ορίζουν τη ΘΨ ως «την επιστήμη και την πρακτική της βελτίωσης της ψυχολογικής ευεξίας». Σχετικά, υπάρχει η έννοια της "εφαρμοσμένης Θετικής Ψυχολογίας," η οποία μπορεί απλά να διαβαστεί ως η εφαρμογή της ΘΨ σε πραγματικές συνθήκες, μεταξύ άλλων μέσω ΘΨΠ.

ΘΨΠ

ΘΨΠ: Θετική ψυχολογική παρέμβαση. Υπάρχει στη βιβλιογραφία ένας διαχωρισμός μεταξύ μίας «παρέμβασης Θετικής Ψυχολογίας» και μίας «θετικής ψυχολογικής

παρέμβασης» - για μία συνοπτική περιγραφή και επεξήγηση, βλ. Hone, Jarden, και Schofield (2015). Εδώ ενσωματώνουμε την ευρύτερη έννοια της θετικής ψυχολογικής παρέμβασης που καλύπτει όλες τις δραστηριότητες σε πολλούς κλάδους (δηλαδή, από άλλα πεδία της ψυχολογίας εκτός της ΘΨ) με στόχο την αύξηση της ψυχολογικής ευεξίας. Ένας δημοφιλής ορισμός μιας θετικής ψυχολογικής παρέμβασης είναι: «Μία θετική ψυχολογική παρέμβαση προωθεί τα θετικά συναισθήματα, τις θετικές συμπεριφορές, ή/και σκέψεις, αυξάνοντας ως εκ τούτου την ψυχολογική ευεξία ενός ατόμου ή μιας ομάδας» (Schueller, Kashdan, & Parks, 2014, σ. 92).

ΕΘΨ

ΕΘΨ: Επαγγελματίας θετικής ψυχολογίας. Ένας επαγγελματίας που έχει ολοκληρώσει την απαραίτητη εκπαίδευση για να ασκεί πρακτική (π.χ. ψυχοθεραπεία, συμβουλευτική, coaching), και έχει λάβει ειδική εκπαίδευση στην ΘΨ από έναν αξιόπιστο φορέα κατάρτισης, επιτρέποντας έτσι την κατανόηση της διαδικασίας επιστημονικής έρευνας και την εφαρμογή της στην παροχή εφαρμοσμένης θετικής ψυχολογίας (π.χ., ΘΠΨ).²

Δυνάμεις χαρακτήρα

Γενικά, κατευθυντήριες γραμμές ηθικής πρακτικής και κώδικες ενστερνίζονται συγκεκριμένα επιθυμητά προσωπικά χαρακτηριστικά, που επιλέγονται αυθαίρετα από τις αυθεντίες του συγκεκριμένου πεδίου. Για αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές, χρησιμοποιήσαμε το μοντέλο «Δυνάμεις Χαρακτήρα και Αρετές» Character Strengths and Virtues (CSV: Peterson & Seligman, 2004), το οποίο περιλαμβάνει δυνάμεις χαρακτήρα που έχουν τεκμηριωθεί εμπειρικά και έχουν διαπολιτισμική ισχύ (McGrath, 2014). Σύμφωνα με το μοντέλο CSV, ως δυνάμεις χαρακτήρα ορίζονται οικουμενικά χαρακτηριστικά που έχουν αυταξία και δεν οδηγούν απαραίτητα σε καθοριστικά αποτελέσματα. Ως χαρακτηριστικά συμπεριφοράς, φαίνεται περισσότερο να διευκολύνουν και να καθοδηγούν ένα άτομο να συμπεριφέρεται με υπεύθυνο και ηθικό τρόπο για την ευημερία τη δική του και των άλλων. Οι δυνάμεις χαρακτήρα, σε γενικές γραμμές, αντικατοπτρίζουν το ποιος είναι κανείς (δηλαδή, ποιος είναι ο χαρακτήρας του) και οι αξίες αντικατοπτρίζουν σε τι έχει δεσμευτεί ένα άτομο (δηλαδή, τις αρχές και τις δράσεις του).

Επαγγελματίας

Ο όρος "επαγγελματίας" χρησιμοποιείται γενικά για να αναφερθεί σε οποιονδήποτε έχει ευθύνη για την παροχή υπηρεσιών που σχετίζονται με την ΘΨ. Ο «Επαγγελματίας» περιλαμβάνει οποιονδήποτε αναλαμβάνει ρόλους, όπως (αλλά όχι

² Ποιοι μπορούν να αυτοαποκαλούνται ΕΘΨ; Δεν υπάρχει, μέχρι στιγμής, σαφής οριοθέτηση ως προς το βαθμό και το επίπεδο της απαιτούμενης κατάρτισης ή προσόντων. Για παράδειγμα, θα μπορούσε κανείς να θεωρεί τον εαυτό του έναν ΕΘΨ βασίζόμενος σε 2-ήμερο μάθημα, ένα 6μηνο διαπιστευμένο πιστοποιητικό ή σε ένα διετές Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Εφαρμοσμένης Θετικής Ψυχολογίας; Επιπλέον, η εποπτευόμενη πρακτική (π.χ. η εποπτεία από συναδέλφους και η ατομική εποπτεία) και η διαδικτυακή συμβουλευτική είναι ιδανικές. Απαιτείται περαιτέρω καθοδήγηση όσον αφορά την κατάλληλη κατάρτιση και εποπτεία από τους επαγγελματικούς φορείς στον τομέα αυτό (και πράγματι, τέτοια ζητήματα ήδη εξετάζονται και αντιμετωπίζονται από τα ενδιαφερόμενα μέρη).

αποκλειστικά) σύμβουλος, ψυχοθεραπευτής, επαγγελματίας ψυχικής υγείας, coach, εκπαιδευτής, μέντορας, ή εκπαιδευτικός.³

Αρχές

Οι αρχές κατευθύνουν την προσοχή σε σημαντικές ηθικές υποχρεώσεις. Οι ενέργειες ακολουθούν συγκεκριμένες αρχές.

Αξίες

Οι αξίες είναι πεποιθήσεις που κατέχουν τα άτομα και μοιράζονται οι ομάδες σχετικά με επιθυμητούς σκοπούς (δηλαδή, ευρύτερες ιδεολογίες για τον κόσμο και πώς θα έπρεπε να είναι). Οι αξίες υπερβαίνουν συγκεκριμένες καταστάσεις, καθοδηγούν τον τρόπο με τον οποίο επιλέγουμε δράσεις και αξιολογούμε τους άλλους και τους εαυτούς μας, και ταξινομούνται με βάση τη σχετική σημασία τους (Schwartz, 2006). Οι αξίες μπορούν να αντιπροσωπεύουν έναν σημαντικό τρόπο έκφρασης μιας γενικής ηθικής δέσμευσης, η οποία ορίζεται με μεγαλύτερη ακρίβεια και είναι πιο προσανατολισμένη στη δράση όταν εκφράζεται ως αρχή. Με άλλα λόγια, οι αξίες παρέχουν πληροφορίες στις αρχές. Υπό αυτή την κοινή έννοια, οι αξίες που περιγράφονται σε αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές είναι εκείνες που οι συγγραφείς έχουν προσδιορίσει ως ευρέως αποδεκτές εντός της κοινότητας ΘΨ.

³ Το ήθος και οι αρχές που περιέχονται σε αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές θα μπορούσαν να ισχύουν εξίσου για τους ερευνητές ψυχολογικής ευεξίας, όπου οι ερευνητές θα μπορούσαν να θεωρηθούν επαγγελματίες κατά μία έννοια, σε συνεργασία με υποκείμενα που θα μπορούσαν να θεωρηθούν παρόμοια με πελάτες.

Ενότητα Ένα: Αξίες, Δυνάμεις χαρακτήρα και Αρχές

Οι κατευθυντήριες γραμμές ηθικής πρακτικής της ΘΨ ενσωματώνουν τις ακόλουθες αξίες, δυνάμεις χαρακτήρα και αρχές. Τόσο οι αξίες όσο και οι δυνάμεις χαρακτήρα υποστηρίζουν τη θέσπιση ηθικών αρχών, όπως παρουσιάζονται στον πίνακα 1.

Πίνακας 1

Αξίες, δυνάμεις χαρακτήρα και αρχές της εφαρμογής της ΘΨ

Αξίες ⁴	Δυνάμεις χαρακτήρα ⁵	Αρχές
1. Προστασία της ασφάλειας των πελατών και των άλλων.	1. Ειλικρίνεια.	1. Ευεργετική/ μη επιβλαβής πρακτική.
2. Ανακούφιση της προσωπικής δυσφορίας και του πόνου.	2. Δικαιοσύνη.	2. Υπεύθυνη φροντίδα.
3. Διασφάλιση της ακεραιότητας των σχέσεων επαγγελματιών-πελατών.	3. Κοινωνική ευφύια.	3. Σεβασμός των δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας των ανθρώπων.
4. Εκτίμηση της πολυπολιτισμικότητας της ανθρώπινης εμπειρίας.	4. Ομαδικότητα.	4. Αξιοπιστία.
5. Προώθηση μιας αίσθησης εαυτού που έχει νόημα για το άτομο.	5. Καλοσύνη.	5. Δικαιοσύνη.
6. Ενίσχυση της επαγγελματικής γνώσης και της εφαρμογής της.	6. Σύνεση.	6. Αυτονομία.
7. Βελτίωση της ποιότητας των σχέσεων μεταξύ των ανθρώπων.	7. Προοπτική.	
8. Αύξηση της προσωπικής αποτελεσματικότητας.	8. Κριτική Ικανότητα.	
9. Προσπάθεια για δίκαιη και επαρκή παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής, ψυχοθεραπείας και coaching.	9. Αυτορρύθμιση.	
	10. Επιμονή.	
	11. Γενναιότητα.	

⁴ Οι αξίες μας έχουν επιλεγεί με βάση άλλες παρόμοιες κατευθυντήριες γραμμές και, ως εκ τούτου, πολλές από τις αξίες μπορούν να ενταχθούν σε διαφορετικές κατηγορίες. Για παράδειγμα, η δικαιοσύνη θα μπορούσε να εκληφθεί ως αξία ή ως αρχή. Η αξιοπιστία θα μπορούσε να εκληφθεί ως δύναμη χαρακτήρα (ειλικρίνεια), ως αξία ή ως αρχή. Παρόμοια διαπραγμάτευση μπορεί να γίνει για την ταξινόμηση πολλών από αυτές τις έννοιες. Οι αξίες έχουν επίσης καταταχθεί με βάση τη σημαντικότητά τους, σύμφωνα με την κρίση των συντακτών των κατευθυντήριων γραμμών.

⁵ Οι δυνάμεις χαρακτήρα 1-7 κατατάσσονται με βάση το πόσο συχνά αναφέρθηκαν και τονίστηκαν ως σημαντικές σε 10 παρόμοιους κώδικες δεοντολογίας (π.χ. «Το ηθικό πλαίσιο καλής πρακτικής στη συμβουλευτική και ψυχοθεραπεία» του Βρετανικού Συλλόγου Συμβουλευτικής και Ψυχοθεραπείας). Για τις δυνάμεις χαρακτήρα 8-11, οι συγγραφείς έχουν κρίνει σημαντική τη διατήρηση των έξι αρχών.

Επιπλέον:

- Σχεδόν όλοι οι κώδικες συμφωνούν σε ένα φάσμα προσωπικών χαρακτηριστικών και ποιοτήτων, ενώ οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές εστιάζουν στις δυνάμεις χαρακτήρα και τις παρατηρήσιμες συμπεριφορές.
- Ο κατάλογος των αξιών, των δυνάμεων χαρακτήρα και των αρχών δεν είναι σε καμιά περίπτωση εξαντλητικός, παρά μάλλον αποτελεί, μια πρώτη προσπάθεια να παραθέσει ό,τι είναι σήμερα αντιληπτό ως το πιο σχετικό με την πρακτική. Καθώς οι κατευθυντήριες γραμμές προσαρμόζονται επαναλαμβανόμενα με την πάροδο του χρόνου, και πραγματοποιείται συζήτηση εντός της κοινότητας της ΘΨ, αναμένεται ότι τα στοιχεία αυτά θα εξελιχθούν.
- Επίσης, ο κατάλογος των αξιών, των δυνάμεων χαρακτήρα και των αρχών δεν είναι δεσμευτικός.
- Επιλέχθηκε ένα μοντέλο δυνάμεων χαρακτήρα (το πλαίσιο «Values in Action»), το οποίο είναι επιστημονικά τεκμηριωμένο και περισσότερο διαδεδομένο στη βιβλιογραφία.

Αξίες των ΕΘΨ

Οι θεμελιώδεις αξίες των ΕΘΨ περιλαμβάνουν τις παρακάτω δεσμεύσεις:

- Προστασία της ασφάλειας των πελατών και των άλλων. Αυτό περιλαμβάνει τη διατήρηση της ολοένα προσεκτικότερης συνειδητοποίησης του τρόπου με τον οποίο ένας πελάτης ανταποκρίνεται στις υπηρεσίες και επιπλέον, την αναγνώριση των περιορισμών της ικανότητας και της εξειδίκευσης του ΕΘΨ (και, ως εκ τούτου, την αναγνώριση του πότε ένας πελάτης χρειάζεται βοήθεια από επαγγελματίες άλλων ειδικοτήτων ή του εάν αποτελεί κίνδυνο για τους άλλους).
- Ανακούφιση της προσωπικής δυσφορίας και του πόνου (όταν αυτό εντάσσεται στα όρια εξειδίκευσης του ΕΘΨ). Αυτό αναφέρεται στην ανάπτυξη ΘΨΠ που στοχεύουν στην ανακούφιση της δυσφορίας των ατόμων που αναζητούν υπηρεσίες σε διάφορα πλαίσια (π.χ. θεραπεία, coaching, υγεία).
- Διασφάλιση της ακεραιότητας των σχέσεων επαγγελματιών-πελατών. Αυτό περιλαμβάνει τον σεβασμό των προσωπικών ορίων και τη δέσμευση για τήρηση των επαγγελματικών αρχών, όπως είναι ο σεβασμός της ιδιωτικότητας και η εμπιστευτικότητα.
- Εκτίμηση της πολυπολιτισμικότητας της ανθρώπινης εμπειρίας. Αυτό δεν αναφέρεται σε ένα πλαίσιο εφαρμογής ενός μοντέλου για όλες τις ανάγκες, αλλά στην αναγνώριση και το σεβασμό των διαφορετικών ατομικών διαδρομών προσωπικής ανάπτυξης, καθώς και του κοινωνικού και πολιτισμικού υπόβαθρου του κάθε ατόμου.
- Η προώθηση μιας αίσθησης του εαυτού που έχει νόημα για το άτομο. Αυτό σημαίνει ότι το άτομο αναπτύσσει και επιδιώκει στόχους όχι μόνο ικανοποιητικούς για τον εαυτό του, αλλά και στόχους που συμβάλλουν στο γενικότερο καλό.
- Ενίσχυση της επαγγελματικής γνώσης και της εφαρμογής της. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει κανείς να κάνει ότι καλύτερο μπορεί για να παραμείνει ενημερωμένος για

τις εξελίξεις στη βιβλιογραφία, και να επικαιροποιεί τις γνώσεις του σχετικά με τις εξελίξεις προόδου στο πεδίο της Ψυχολογίας.

- Βελτίωση της ποιότητας των σχέσεων μεταξύ των ανθρώπων. Αυτό σημαίνει ότι αναγνωρίζουμε ότι οι άνθρωποι βρίσκονται αναπόφευκτα μέσα σε κοινωνικές σχέσεις και δίκτυα, και προσπαθούμε να βοηθήσουμε το άτομο να βελτιώσει αυτούς τους δεσμούς όσο το δυνατόν περισσότερο.
- Αύξηση της προσωπικής αποτελεσματικότητας. Αυτό σημαίνει ότι προσπαθούμε να βοηθήσουμε τον πελάτη να λειτουργήσει πιο αποτελεσματικά στον κόσμο και στις ιδιαίτερες καταστάσεις μέσα στις οποίες βρίσκεται.
- Επιδίωξη της δίκαιης και επαρκούς παροχής υπηρεσιών ΘΨ. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την υποστήριξη των υπηρεσιών ακόμη και για πληθυσμούς που είναι δύσκολα προσβάσιμοι, ή όπου είναι δυνατόν, την υποστήριξη μιας τιμολογιακής πολιτικής, σύμφωνα με την οποία τα άτομα με λιγότερα μέσα να εξακολουθούν να μπορούν να επωφελούνται από τις υπηρεσίες.

Δυνάμεις χαρακτήρα και αρετές των ΕΘΨ

Οι δυνάμεις χαρακτήρα του επαγγελματία είναι σημαντικές επειδή έχουν αντίκτυπο στη σχέση επαγγελματία/πελάτη. Πολλές από τις δυνάμεις χαρακτήρα που αξιολογούνται ως ζωτικής σημασίας για την παροχή υπηρεσιών, θεωρούνται ως στοιχεία ποιοτικού χαρακτήρα. Αντενδείκνυται να θεωρηθεί ως δεδομένο ότι όλοι οι επαγγελματίες διαθέτουν αυτές τις δυνάμεις χαρακτήρα, καθώς είναι θεμελιώδες ότι τέτοιου είδους προσωπικές δυνάμεις είναι βαθιά ριζωμένες στον επαγγελματία και αναπτύσσονται από προσωπική δέσμευση και όχι από την απαίτηση μιας εξωτερικής αρχής. Μία θεματική ανάλυση των αρχών και των αξιών που υιοθετούνται από σημαντικές κατευθυντήριες γραμμές (βλ. ενότητα Συναφείς Κατευθυντήριες Γραμμές) έδειξε ότι οι ακόλουθες δυνάμεις χαρακτήρα θεωρούνται ότι διευκολύνουν την ηθική πρακτική και τη λήψη αποφάσεων:

- Ειλικρίνεια: Έκφραση της αλήθειας· παρουσίαση του εαυτού με γνήσιο τρόπο και ειλικρινής συμπεριφορά· αυθεντικότητα· ανάληψη ευθύνης για τα συναισθήματα και τις πράξεις.
- Δικαιοσύνη: Αντιμετώπιση όλων των ανθρώπων με τον ίδιο τρόπο σύμφωνα με τις έννοιες της αμεροληψίας και της δικαιοσύνης· η αποτροπή της μεροληψίας που τα προσωπικά συναισθήματα μπορεί να προκαλέσουν στις αποφάσεις για τους άλλους· η προσφορά ίσων ευκαιριών σε όλους.
- Κοινωνική Ευφυΐα: Επίγνωση των κινήτρων και των συναισθημάτων των άλλων ανθρώπων· προσαρμοστικότητα σε διαφορετικές κοινωνικές καταστάσεις· ικανότητα να κάνει κανείς τους άλλους να αισθανθούν άνετα.
- Ομαδικότητα: Καλή συνεργασία στο πλαίσιο μιας μικρής ή μεγάλης ομάδας· πίστη στην ομάδα· ανάληψη της ατομικής δουλειάς.
- Καλοσύνη: Καλές πράξεις και εξυπηρετήσεις προς τους άλλους· βοήθεια προς τους άλλους· φροντίδα προς τους άλλους.
- Σύνεση: Προσεκτική αξιολόγηση των προσωπικών επιλογών· αποφυγή υπερβολικού ρίσκου· αποφυγή λεκτικών και μη συμπεριφορών τις οποίες το άτομο μπορεί αργότερα να μετανιώσει.

- Προοπτική: Παροχή συνεντών συμβουλών προς τους άλλους· οπτική του κόσμου με τρόπο που να έχει νόημα για τον εαυτό και για τους άλλους.
- Κριτική ικανότητα: Αναλυτική και διεξοδική σκέψη· αποφυγή βιαστικών συμπερασμάτων· λήψη αποφάσεων μόνο με βάση αδιάσειστα στοιχεία· ικανότητα να αλλάξει κανείς γνώμη.
- Αυτορρύθμιση: Ρύθμιση των συναισθημάτων και των συμπεριφορών· πειθαρχία· έλεγχος των επιθυμιών και των συναισθημάτων.
- Επιμονή: Σκληρή δουλειά για την ολοκλήρωση ενός έργου που έχει ξεκινήσει, ανεξάρτητα από το σε τι αυτό αφορά· έγκαιρη ολοκλήρωση· συγκέντρωση προσοχής κατά την εργασία· ικανοποίηση από την ολοκλήρωση εργασιών.
- Γενναιότητα: Αμείωτο θάρρος μπροστά στην απειλή, την πρόκληση, τη δυσκολία, ή τον πόνο· ύψωση της φωνής για το δίκαιο ακόμη και αν υπάρχει αντίθετη άποψη· συμπεριφορά με βάση τις πεποιθήσεις.

Ηθικές αρχές για την πρακτική της ΘΨ

Καθεμία από τις έξι ηθικές αρχές που περιγράφονται παρακάτω συνοδεύεται από παραδείγματα καλής πρακτικής, τα οποία έχουν αναπτυχθεί ως απάντηση στην αντίστοιχη, κάθε φορά, αρχή. Οι ηθικές αποφάσεις που υποστηρίζονται σθεναρά από μία ή περισσότερες από αυτές τις αρχές, χωρίς καμία αντίφαση από άλλες, μπορούν να θεωρηθούν ότι έχουν ισχυρή ηθική συλλογιστική. Ωστόσο, οι επαγγελματίες πιθανότατα θα βρεθούν αντιμέτωποι με συνθήκες, στις οποίες είναι αδύνατο να συμβιβάσουν όλες τις εφαρμοστέες αρχές, και θα είναι αναγκαίο να επιλέξουν μεταξύ των διαφορετικών αρχών. Μια απόφαση ή πορεία δράσης δεν καθίσταται κατ' ανάγκη εκτός του πλαισίου της ηθικής πρακτικής απλώς και μόνο επειδή είναι αμφιλεγόμενη ή επειδή άλλοι επαγγελματίες θα είχαν καταλήξει σε διαφορετικά συμπεράσματα υπό παρόμοιες συνθήκες. Υποχρέωση του επαγγελματία είναι να λαμβάνει υπόψη όλες τις σχετικές συνθήκες με τη δέουσα δυνατή προσοχή και να αναλαμβάνει την ευθύνη που του αναλογεί για τις αποφάσεις που λαμβάνονται.

Ευεργετική/ μη επιβλαβής πρακτική

Η ευεργεσία περιλαμβάνει μία δέσμευση για την προώθηση της ψυχολογικής ευεξίας, τόσο του πελάτη όσο και του επαγγελματία. Η αρχή της ευεργεσίας αναφέρεται στο να ενεργεί κανείς προς το συμφέρον του πελάτη, βάσει επαγγελματικής αξιολόγησης. Κατευθύνει την προσοχή στην εργασία αυστηρά εντός των ορίων των ικανοτήτων του επαγγελματία και στην παροχή υπηρεσιών βάσει κατάλληλης κατάρτισης ή εμπειρίας. Η διασφάλιση της επίτευξης των βέλτιστων αποτελεσμάτων προς το συμφέρον του πελάτη απαιτεί συστηματική παρακολούθηση της πρακτικής και των αποτελεσμάτων (όπως για παράδειγμα η ψυχολογική ευεξία) με τα καλύτερα διαθέσιμα μέσα. Θεωρείται σημαντικό η επιστημονική έρευνα και ο συστηματικός αναστοχασμός να τροφοδοτούν την πρακτική. Ανάλογα με το ρόλο και το πλαίσιο, υπάρχει συνήθως η υποχρέωση να ληφθούν μέτρα για τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και να δεσμευτούν οι επαγγελματίες για την επικαιροποίηση της πρακτικής τους μέσω της συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης. Η υποχρέωση να ενεργεί κανείς προς το βέλτιστο συμφέρον ενός πελάτη μπορεί να καταστεί υψίστης σημασίας όταν συνεργάζεται με πελάτες των οποίων η ικανότητα αυτονομίας περιορίζεται λόγω ηλικίας, ανωριμότητας, έλλειψης κατανόησης, ψυχικής δυσφορίας ή άλλων σημαντικών προσωπικών περιορισμών.

Η μη επιβλαβής πρακτική, από την άλλη πλευρά, αναφέρεται στη δέσμευση για την αποφυγή πρόκλησης βλάβης στον πελάτη. Επαγγελματίες που υιοθετούν την αρχή αυτή:

- Δεν προβαίνουν στη σεξουαλική, οικονομική, συναισθηματική ή οποιαδήποτε άλλη εκμετάλλευση των πελατών.
- Διασφαλίζουν την καλή πρακτική (δηλ. την ορθή εφαρμογή των ΘΨΠ). Για παράδειγμα, έχουν γνώση σχετικά με το τί «δουλεύει» για κάθε πελάτη.
- Δεν παρέχουν υπηρεσίες όταν δεν είναι σε θέση να το πράξουν λόγω ασθένειας, προσωπικών δυσκολιών ή μέθης.

Ο επαγγελματίας έχει την ηθική υποχρέωση να προσπαθήσει να μετριάσει οποιαδήποτε βλάβη προκαλείται σε έναν πελάτη, ακόμη και όταν η βλάβη είναι αναπόφευκτη ή ακούσια. Οι επαγγελματίες έχουν την προσωπική και επαγγελματική υποχρέωση να αμφισβητούν, όπου χρειάζεται, την ανικανότητα ή την κακή πρακτική των άλλων. Έχουν επίσης την ευθύνη να συμβάλλουν σε κάθε έρευνα ή/και επιδίκαση από αναγνωρισμένους φορείς/αρχές, σχετικά με την επαγγελματική πρακτική που είναι κατώτερη από εκείνη ενός ικανού επαγγελματία ή/και που κινδυνεύει να δυσφημήσει το επάγγελμά του ή την ΘΨ.

Υπεύθυνη φροντίδα

Η πρακτική της ΘΨ προωθεί την ψυχολογική ευεξία. Κατά την επίτευξη αυτού του στόχου, οι ΕΘΨ που υιοθετούν αυτή την αρχή επιδεικνύουν ενεργό ενδιαφέρον για την ευημερία των ατόμων με τους οποίους συνεργάζονται και αναγνωρίζουν την κοινωνική και θεσμική δύναμη που δομεί το ρόλο τους ως ΕΘΨ. Έχουν πρωταρχική ευθύνη να προστατεύουν την ευημερία εκείνων με τους οποίους συνεργάζονται. Αναγνωρίζουν ότι τα άτομα, οι οικογένειες, οι ομάδες ή οι κοινότητες μπορεί να βρίσκονται σε ευάλωτη θέση. Αναγνωρίζουν επίσης τα όρια της εξειδίκευσής τους (συμπεριλαμβανομένης της έλλειψης γνώσεων) και παραπέμπουν σε άλλους ειδικούς όταν χρειάζεται, καθώς και αναλαμβάνουν την ευθύνη και διορθώνουν οποιαδήποτε βλάβη προκύψει ως αποτέλεσμα της παροχής υπηρεσιών τους. Οι ΕΘΨ αναμένεται επίσης να έχουν ενεργό και συνεχές ενδιαφέρον για εμπειρικές και θεωρητικές εξελίξεις στον τομέα τους, διασφαλίζοντας ότι διατηρούν ενημερωμένες γνώσεις σχετικά με την επιστημονική τεκμηρίωση των ΘΨΠ που εφαρμόζουν.

Σεβασμός των δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας των ανθρώπων

Σύμφωνα με την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου των Ηνωμένων Εθνών, ο σεβασμός της αξιοπρέπειας των ατόμων και των δικαιωμάτων τους απαιτεί: Κάθε άτομο και όλοι οι λαοί να εκτιμώνται θετικά αυτοδικαίως, τα δικαιώματά τους να αναγνωρίζονται και να γίνονται σεβαστά, να τους επιδεικνύεται σεβασμός και να αντιμετωπίζονται με αξιοπρέπεια ως μέλη της ανθρωπότητας. Οι επαγγελματίες που υιοθετούν αυτή την αρχή επιδεικνύουν σεβασμό, ο οποίος απαιτεί ευαισθησία στην πολιτιστική και κοινωνική διαφορετικότητα. Αυτό περιλαμβάνει την αναγνώριση των διαφορών μεταξύ των ατόμων που συνδέονται με τον πολιτισμό, την εθνικότητα, την εθνότητα, το χρώμα, τη φυλή, τη θρησκεία, το φύλο, την οικογενειακή κατάσταση, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, τις σωματικές ή διανοητικές ικανότητες, την ηλικία, την κοινωνικοοικονομική κατάσταση ή/και οποιοδήποτε άλλο προσωπικό χαρακτηριστικό, συνθήκη ή κατάσταση. Οι διαφορές αυτές αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του ατόμου και θα πρέπει να γίνονται σεβαστές.

Αξιοπιστία

Το να είναι ένας επαγγελματίας αξιόπιστος (πίστη, αφοσίωση) περιλαμβάνει το να τιμά την εμπιστοσύνη που δείχνουν οι άλλοι προς το πρόσωπό του. Η αξιοπιστία θεωρείται θεμελιώδης για την κατανόηση και την επίλυση ηθικών ζητημάτων. Επαγγελματίες που υιοθετούν την αρχή αυτή:

- Ενεργούν σύμφωνα με την εμπιστοσύνη που τους έχει δοθεί·
- Προσπαθούν να διασφαλίσουν ότι οι προσδοκίες των πελατών είναι τέτοιες που έχουν εύλογες προοπτικές να ικανοποιηθούν·
- Τηρούν τις συμφωνίες και τις υποσχέσεις τους·
- Θεωρούν την εμπιστευτικότητα ως υποχρέωση που απορρέει από την εμπιστοσύνη του πελάτη·
- Περιορίζουν κάθε αποκάλυψη εμπιστευτικών πληροφοριών σχετικά με τους πελάτες στην προώθηση των σκοπών για τους οποίους δόθηκαν εξ αρχής οι πληροφορίες – με εξαίρεση την υποχρεωτική γνωστοποίηση (π.χ. την υποχρεωτική, με νόμο, αποκάλυψη).

Δικαιοσύνη

Η δικαιοσύνη περιλαμβάνει τη δίκαιη και αμερόληπτη μεταχείριση όλων των πελατών και την παροχή επαρκών υπηρεσιών. Η αρχή της δικαιοσύνης απαιτεί οι επαγγελματίες που την υιοθετούν να είναι δίκαιοι και αμερόληπτοι με όλους τους πελάτες και να σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα και την αξιοπρέπεια τους. Κατευθύνει την προσοχή στην ευσυνείδητη εξέταση τυχόν νομικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων, καθώς και στην παραμονή σε εγρήγορση για πιθανές συγκρούσεις μεταξύ νομικών και ηθικών υποχρεώσεων. Η δικαιοσύνη στη διανομή των υπηρεσιών απαιτεί την ικανότητα να καθορίζει κανείς αμερόληπτα την παροχή υπηρεσιών προς τους πελάτες, καθώς και την κατανομή των υπηρεσιών μεταξύ των πελατών. Η δέσμευση για δικαιοσύνη απαιτεί την ικανότητα να εκτιμώνται οι διαφορές μεταξύ των ανθρώπων και να δεσμεύεται κανείς για την ισότητα ευκαιριών και αποτελεσμάτων, καθώς και να αποφεύγονται οι διακρίσεις εις βάρος ατόμων ή ομάδων με βάση τα προσωπικά ή κοινωνικά χαρακτηριστικά τους. Με άλλα λόγια, η δικαιοσύνη συνεπάγεται ότι δεν θα συμβούν αθέμιτες διακρίσεις με βάση ορισμένα χαρακτηριστικά (π.χ. φύλο ή ηλικία). Οι επαγγελματίες έχουν καθήκον να προσπαθήσουν να εξασφαλίσουν μια δίκαιη παροχή υπηρεσιών, οι οποίες είναι προσβάσιμες και κατάλληλες ως προς τις ανάγκες των δυνητικών πελατών.

Αυτονομία

Η αυτονομία περιλαμβάνει τον σεβασμό του δικαιώματος του πελάτη να ορίζει τον εαυτό του. Η αρχή αυτή τονίζει τη σημασία της ανάπτυξης της ικανότητας ενός πελάτη να κατευθύνει τον εαυτό του, τόσο στο πλαίσιο των παρεχόμενων υπηρεσιών, όσο και στους άλλους τομείς της ζωής. Η αρχή της αυτονομίας αντιτίθεται στην εφαρμογή χειριστικών πρακτικών προς τους πελάτες παρά τη θέλησή τους, ακόμη και με ευεργετική πρόθεση. Επαγγελματίες που σέβονται την αυτονομία των πελατών τους:

- Διασφαλίζουν την ακρίβεια κάθε διαφήμισης ή πληροφορίας που παρέχεται προκαταβολικά για τις προσφερόμενες υπηρεσίες·

- Ζητούν την ελεύθερη και επαρκώς ενημερωμένη συγκατάθεση του πελάτη καθ' όλη τη διάρκεια της συνεργασίας·
- Τονίζουν την αξία της εκούσιας συμμετοχής στις προσφερόμενες υπηρεσίες·
- Προβαίνουν σε ρητή σύναψη συμβολαίου πριν από οποιαδήποτε δέσμευση του πελάτη και επανεξετάζουν/ελέγχουν τους όρους του συγκεκριμένου συμβολαίου καθ' όλη τη διάρκεια της συνεργασίας·
- Προστατεύουν την ιδιωτικότητα·
- Προστατεύουν την εμπιστευτικότητα·
- Συνήθως προβαίνουν σε γνωστοποίηση εμπιστευτικών πληροφοριών μόνο υπό τον όρο να έχουν την συναίνεση του ατόμου που το αφορά·
- Ενημερώνουν τον πελάτη εκ των προτέρων για προβλεπόμενες συγκρούσεις συμφερόντων ή το συντομότερο δυνατόν μετά την εμφάνιση των συγκρούσεων αυτών.

Ενότητα Δύο: Εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών ηθικής στην πράξη

Το παρόν κεφάλαιο περιλαμβάνει διάφορες οδηγίες και παραδείγματα εφαρμογής των συγκεκριμένων κατευθυντήριων γραμμών ηθικής σε συναφείς περιστάσεις. Το περιεχόμενο έχει σχεδιαστεί για να εμβαθύνει τη σκέψη, ενώ παράλληλα να προσφέρει χρήσιμα εργαλεία και έναν οδηγό αυτό-αξιολόγησης για την εξεύρεση λύσεων και την υποστήριξη της διαδικασίας λήψης ηθικών αποφάσεων στην πράξη.

Τρεις σημαντικοί προβληματισμοί

Πριν εφαρμοστεί οποιαδήποτε από τις ΘΨΠ, χρειάζεται κανείς να αξιολογήσει και να κρίνει τους παρακάτω τρεις σημαντικούς παράγοντες, οι οποίοι συνιστούν τον ακρογωνιαίο λίθο της βέλτιστης πρακτικής (Barlow, Allen & Choate, 2004):

1. Είναι η συγκεκριμένη ΘΨΠ κατάλληλη για την περίπτωση; Αυτό μπορεί να διαπιστωθεί μετά από μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας και των δημοσιευμένων τεκμηριώσεων από αξιόπιστες πηγές. Για παράδειγμα, πριν εφαρμοστεί μία συγκεκριμένη ΘΨΠ για την ευγνωμοσύνη, ελέγξτε να δείτε αν υπάρχουν ήδη δημοσιευμένα δεδομένα που δείχνουν ότι η εν λόγω παρέμβαση είναι μία εν δυνάμει αποτελεσματική τεχνική για το συγκεκριμένο πελάτη.
2. Είναι συμβατή η ΘΨΠ με τις παρούσες ανάγκες του πελάτη;
3. Πώς θα αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα μίας ΘΨΠ; Με άλλα λόγια, ποιο συγκεκριμένο αποτέλεσμα μπορεί να παρατηρηθεί και να αξιολογηθεί με έγκυρο τρόπο ώστε να οριστεί η αποτελεσματικότητα της ΘΨΠ;

Ηθική λήψη αποφάσεων

Η ηθική λήψη αποφάσεων είναι δυνατό να υποβοηθηθεί από την επαρκή γνώση των συγκεκριμένων κατευθυντήριων γραμμών ηθικής και των κατευθυντήριων γραμμών ενός συναφούς επαγγέλματος, την επίγνωση σχετικά με την ηθικά ενάρετη συμπεριφορά των άλλων, καθώς και τη χρήση των προσωπικών δυνάμεων χαρακτήρα κατά τη διαδικασία λήψης απόφασης.

Γνώση: Αναμένουμε ότι οι βασικοί χρήστες του παρόντος οδηγού – συγκεκριμένα, ΕΘΨ με επαρκή εκπαίδευση, κατάρτιση και εμπειρία στην άσκηση της Ψυχολογίας ή συναφών πεδίων – είναι εξοικειωμένοι και ικανοί να περιγράψουν τις συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές ηθικής και όποιες άλλες κατευθυντήριες γραμμές ηθικής αφορούν στο επάγγελμά τους και την επαγγελματική τους θέση. Οι περισσότεροι αρμόδιοι φορείς τονίζουν ότι οι επαγγελματίες πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με τους σχετικούς κανόνες, τα πρότυπα, τους κανονισμούς, τα συστήματα και τις διαδικασίες.

Συμπεριφορά: Η ηθική συμπεριφορά, ιδίως όταν εφαρμόζονται ΘΨΠ, δεν μπορεί να προέρχεται μόνο από γνωστική κατάρτιση. Η ηθική συμπεριφορά πρέπει να είναι στενά συνδεδεμένη με συλλογικές συμπεριφορές και πρακτικές. Μπορείτε να εντοπίσετε στον επαγγελματικό σας κύκλο εκείνα τα άτομα που επιδεικνύουν ηθικές πρακτικές; Παρόλο που οι συνάδελφοί σας ενδέχεται να μην επισημαίνουν τέτοιες πρακτικές λόγω μετριοφροσύνης, σας παροτρύνουμε να ρωτάτε ρητά τους άμεσους συνεργάτες σας ή την ευρύτερη επαγγελματική κοινότητα (περιφερειακών ή διεθνών οργανισμών), με ποιον τρόπο εφαρμόζουν τα πρότυπα ηθικής στο πεδίο σας. Η δημιουργία ενός αρχείου καταγραφής περιπτώσεων καλών πρακτικών θα είναι χρήσιμη κατά τη διαδικασία αναστοχασμού της προσωπικής συμπεριφοράς. Μετά τη συγκέντρωση επαρκούς αριθμού

περιπτώσεων, είναι πιθανό να εμφανιστούν παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών. Ιδανικά, οι επαγγελματίες θα δημιουργήσουν έναν προσβάσιμο σημείο συλλογής πληροφοριών, το οποίο άλλοι επαγγελματίες θα έχουν την ευκαιρία να εμπλουτίσουν.

Αξιοποίηση δυνάμεων χαρακτήρα για την ηθική λήψη αποφάσεων: Οι δυνάμεις χαρακτήρα μπορούν να βοηθήσουν με πολλούς τρόπους στην ηθική λήψη αποφάσεων. Για παράδειγμα, ο εντοπισμός πρότυπων δυνάμεων χαρακτήρα μπορεί να διευκολύνει την παρούσα διαδικασία ηθικής λήψης απόφασης. Εντοπίστε ένα συνάδελφο που εμφανίζεται ως πρότυπο υποδειγματικής ηθικής συμπεριφοράς. Αναλογιστείτε πώς χειρίστηκε ένα συγκεκριμένο ηθικό δίλημμα ή μία κατάσταση ή γενικότερα, ποιες δυνάμεις χαρακτήρα ενσωματώνει στην καθημερινή του/της συναναστροφή με συναδέλφους και πελάτες, τις οποίες αξίζει να κρατήσετε ως υποδειγματικές και μπορούν να σας βοηθήσουν στη λήψη αποφάσεων.

Παράμετροι πρακτικής

Υπάρχει μια σειρά παραμέτρων που χρειάζεται να έχει κανείς στο μυαλό του όταν δουλεύει με πελάτες, οι οποίες μπορούν να έχουν άμεσες και σημαντικές ηθικές επιπτώσεις. Συγκεκριμένα, είναι σκόπιμο να ληφθούν υπόψη: Αλλαγές που βιώνουν οι πελάτες: αλλαγές στο περιβάλλον στο οποίο βρίσκονται, τόσο οι ΕΘΨ, όσο και οι πελάτες: η τρέχουσα συναισθηματική κατάσταση και ο βαθμός ψυχολογικής ευεξίας των πελατών και των ΕΘΨ· η τάση των πελατών προς την αποφυγή· οι διαφορές ισχύος στη σχέση· η υπερβολική χρήση των δυνάμεων χαρακτήρα· η πρακτική σοφία· η αποσαφήνιση της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων και η σημασία των ποικίλων πολιτισμικών πλαισίων. Η μελέτη αυτών των παραμέτρων μπορεί να διευκολύνει τον περιορισμό, την πρόβλεψη ή την πρόληψη κάποιων ακούσιων και δυσάρεστων συνεπειών.

Αλλαγές που βιώνουν οι πελάτες

Κατά την παροχή οποιασδήποτε ψυχολογικής υπηρεσίας είναι σημαντικό να παρακολουθούμε την ψυχολογική ευεξία των πελατών, καθ' όλη την πορεία της θεραπείας ή της παρέμβασης. Ορισμένοι πελάτες χειροτερεύουν, παρά την αποδεδειγμένη αποτελεσματικότητα της ΘΨΠ. Η επιδείνωση των συμπτωμάτων μπορεί να συμβεί για διάφορους λόγους και καθιστά τους πελάτες ευάλωτους. Ο πελάτης ενδέχεται να μην μοιραστεί απαραίτητα αυτή την πληροφορία με τον επαγγελματία, ίσως επειδή είναι πιθανό να αισθάνεται ντροπή, φόβο ή δισταγμό να απογοητεύσει τον επαγγελματία που δουλεύει με στόχο την ενίσχυση της ψυχολογικής ευεξίας του πελάτη. Τις περισσότερες φορές, οι ΘΨΠ έχουν ξεκάθαρο στόχο, όχι τη βελτίωση των συμπτωμάτων, αλλά την προαγωγή της ψυχολογικής ευεξίας. Η παρακολούθηση των αλλαγών στις συνθήκες ζωής των πελατών είναι σημαντική, όπως είναι και η προσαρμογή των ΘΨΠ στις αλλαγές αυτές. Εάν, για παράδειγμα, ο πελάτης βιώσει έναν χωρισμό ή έχει χάσει τη δουλειά του, είναι σημαντικό ο επαγγελματίας να ασχοληθεί με αυτές τις αλλαγές και να εκτιμήσει την επίδρασή τους. Οι επαγγελματίες πρέπει να είναι προετοιμασμένοι να διακόψουν μια εν εξελίξει ΘΨΠ και να προσαρμόσουν την προσέγγισή τους ανάλογα με τις υπάρχουσες και εξελισσόμενες ανάγκες ή να παραπέμψουν τον πελάτη, αν αυτό κρίνεται απαραίτητο. Στην περίπτωση που αυτό δεν γίνει, ενδέχεται να επηρεαστεί αρνητικά η σχέση και να μην είναι εφικτό να αποκατασταθεί.

Αλλαγές στο περιβάλλον

Εκτός από το να λάβει κανείς υπόψη τις αλλαγές που βιώνουν οι πελάτες, είναι σημαντικό να αναλογιστεί και το περιβάλλον μέσα στο οποίο βρίσκονται ενταγμένοι, τόσο οι πελάτες όσο και οι επαγγελματίες. Ας πάρουμε για παράδειγμα έναν ΕΘΨ, ο οποίος ασκεί και κλινική πρακτική. Οι σύγχρονοι κλινικοί επαγγελματίες εργάζονται σε εξαιρετικά περίπλοκα, με γρήγορους ρυθμούς, και πιεστικά πλαίσια, τα οποία χαρακτηρίζονται από προκλήσεις, όπως η έλλειψη τεκμηριωμένων θεραπευτικών προγραμμάτων, η ανεπάρκεια πολιτισμικής κατάρτισης, καθώς και οι χρόνιες και πολύπλοκες ανάγκες των πελατών που επηρεάζουν πολλαπλά πεδία της ζωής τους. Με δεδομένες τις προκλήσεις αυτές, σκεφτείτε πελάτες οι οποίοι:

- Μπορεί να έχουν χάσει τη δουλειά τους ή κάποιες σημαντικές συμφωνίες, ή έχουν παραγκωνιστεί σε μία προαγωγή που δικαιούνταν, μόνο και μόνο επειδή δεν ταίριαζαν με την υπόλοιπη ομάδα·
- Μπορεί να έχουν διαγνωστεί πρόσφατα με μία σοβαρή ασθένεια·
- Αντιμετωπίζουν την προδοσία ή άλλης μορφής κακομεταχείριση από την/τον σύντροφό τους·
- Βιώνουν μία συνθήκη διάκρισης·
- Έχουν πληγεί από φυσικά καταστροφικά φαινόμενα (π.χ. πλημμύρα ή πυρκαγιά) ή από κάποιο παγκόσμιο πρόβλημα (π.χ. πείνα).

Αναλογιστείτε πώς αυτές οι προκλήσεις ενδέχεται να επηρεάσουν τους πελάτες και να διαμορφώσουν τη θεραπεία τους. Αυτά τα περιστατικά παρουσιάζουν ποικίλα θέματα, τα οποία χρειάζεται να συνυπολογιστούν και να αντιμετωπιστούν με διαφορετικούς τρόπους, τηρώντας παράλληλα τους επαγγελματικούς κανόνες και τα πρότυπα που ακολουθεί ο κάθε επαγγελματίας. Επομένως, είναι σημαντικό όταν οι ΕΘΨ προτείνουν ΘΨΠ, να γνωρίζουν για τους πελάτες τους και για το περιβάλλον τους, καθώς και για πρόσφατες ή τρέχουσες αλλαγές στις συνθήκες ζωής τους. Οι επαγγελματίες χρειάζεται επίσης να έχουν επίγνωση των προκλήσεων εντός του δικού τους εργασιακού περιβάλλοντος. Αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν διοικητικές αλλαγές, οι οποίες ίσως επιφέρουν αλλαγές στις παρεχόμενες υπηρεσίες. Για παράδειγμα, ένας καινούριος διευθυντής ίσως να προωθή ή να αντιτίθεται σε συγκεκριμένες ΘΨΠ ή να προτιμά κάποια άλλη θεραπευτική προσέγγιση (π.χ., τον Νευρογλωσσικό Προγραμματισμό, τις θεραπείες που βασίζονται στην ενσυνειδητότητα, ή τη Θεραπεία Αποδοχής και Δέσμευσης). Τέτοιες μεταβολές μπορεί να επηρεάσουν άμεσα ή έμμεσα την εφαρμογή των ΘΨΠ, μεταξύ άλλων και από ηθική άποψη.

Τρέχουσα συναισθηματική κατάσταση και βαθμός ψυχολογικής ευεξίας

Όταν προτείνουμε ΘΨΠ, είναι σημαντικό να αξιολογούμε, τόσο τις αλλαγές που βιώνουν οι πελάτες, όσο και την τρέχουσα συναισθηματική τους κατάσταση και το βαθμό της ψυχολογικής τους ευεξίας. Είναι σημαντικό οι ΕΘΨ να λειτουργούν εντός του πεδίου ειδίκευσης και εκπαίδευσής τους. Πελάτες που αντιμετωπίζουν θέματα ψυχοπαθολογίας (όπως κατάθλιψη, άγχος, τραύμα) θα πρέπει να παραπέμπονται σε κατάλληλα καταρτισμένους και έμπειρους επαγγελματίες. Στη περίπτωση που τέτοια θέματα δεν υφίστανται κατά την έναρξη της σχέσης, ο ΕΘΨ χρειάζεται να είναι σε επαγρύπνηση, καθώς αυτά μπορεί να προκύψουν ενώ ο πελάτης εφαρμόζει μία ΘΨΠ και να είναι έτοιμος να τον παραπέμψει σε κάποιον κατάλληλα καταρτισμένο επαγγελματία. Ιδανικά, ο επαγγελματίας θα συζητήσει με τον πελάτη και θα συμβουλευθεί συναδέλφους και

συναφείς ειδικούς, για να βεβαιωθεί ποια είναι η κατάλληλη στιγμή να συνεχίσει την εφαρμογή ΘΨΠ σε μια τέτοια περίπτωση.

Αποφυγή

Η αποφυγή είναι ένας από τους πιο κοινούς μηχανισμούς τους οποίους χρησιμοποιούν οι άνθρωποι για να διαχειριστούν τα αρνητικά συναισθήματα. Μία υγιής ψυχολογικά ζωή περιλαμβάνει την επίγνωση και τη βίωση του πλήρους φάσματος των συναισθημάτων, με προσαρμοστικό τρόπο. Ορισμένοι από τους πελάτες που αναζητούν ΘΨΠ, ίσως αποφεύγουν βαθύτερα αρνητικά συναισθήματα λόγω της δυσφορίας που τους δημιουργούν και αναζητούν ΘΨΠ, με την ελπίδα ότι αυτές θα τα εξαφανίσουν ή θα τα κρατήσουν μακριά. Παραδείγματα πηγών αρνητικών συναισθημάτων περιλαμβάνουν τις αναμνήσεις ενός πικρού χωρισμού ή διαζυγίου, την προδοσία από έναν έμπιστο φίλο, την πικρία για το γεγονός ότι κάποιος γίνεται θύμα διάκρισης και δέχεται άδικη ή μεροληπτική μεταχείριση από πρόσωπα ή θεσμούς. Ένας τρόπος αξιολόγησης της αποφυγής είναι η εστίαση της προσοχής σε αρνητικά συναισθήματα που εμφανίζονται επαναλαμβανόμενα σε συζητήσεις ενώ δεν συζητούνται ανοιχτά (δηλ. συναισθήματα που επίμονα ταράζουν τους πελάτες αλλά παρόλα αυτά σκόπιμα δεν συζητούνται).

Μολονότι οι ΘΨΠ ανοίγουν νέους ορίζοντες με ολοένα αυξανόμενες ενδείξεις ότι τα θετικά συναισθήματα και οι δυνάμεις χαρακτηρα μπορούν να βελτιώσουν και να αποκαταστήσουν αρνητικές καταστάσεις (Rashid & Seligman, 2018), αυτό συμβαίνει μόνο στην περίπτωση που οι αρνητικές καταστάσεις είναι ουσιαστικά ενσωματωμένες στη θεραπεία. Στις περιπτώσεις όπου τα έντονα αρνητικά συναισθήματα αποφεύγονται από τους πελάτες ή τους επαγγελματίες, η αποτελεσματικότητα της θεραπείας διακυβεύεται.

Διαφορές ισχύος

Ένα από τα ουσιαστικότερα χαρακτηριστικά κάθε ψυχολογικής αλληλεπίδρασης που περιλαμβάνει έναν επαγγελματία και έναν πελάτη είναι η δυναμική ισχύος που ενέχεται στη σχέση και ειδικότερα η διαφορά ισχύος. Θεραπευτές, σύμβουλοι, κοινωνικοί λειτουργοί και άλλοι συναφείς επαγγελματίες είναι ενήμεροι συνήθως για αυτή τη διαφορά. Για το λόγο αυτό, προσπαθούν να δημιουργήσουν έναν χώρο ασφαλή, μη επικριτικό, εμπιστευτικό και ζεστό, όπου οι πελάτες δεν αισθάνονται ως απλοί παθητικοί αποδέκτες συνταγογραφημένων υπηρεσιών. Παρ' όλα αυτά, η φύση της συνδιαλλαγής μεταξύ επαγγελματία και πελάτη είναι τέτοια ώστε ο επαγγελματίας να θεωρείται αναπόφευκτα ως ειδήμων. Οι πελάτες τείνουν να τους θαυμάζουν ως ειδικούς με τις πλέον προηγμένες επιστημονικές γνώσεις, εκπαίδευση και εμπειρία στην εφαρμογή ΘΨΠ. Συνεπώς, η διαφορά ισχύος είναι πάντοτε παρούσα. Ο επαγγελματίας οφείλει να είναι ενήμερος σχετικά με τη διαφορά αυτή και θα πρέπει να αποφεύγει οποιαδήποτε κατάσταση στην οποία ο ίδιος ή ο πελάτης θα πρέπει να λάβει μία απόφαση που πιθανά επηρεάζεται από τη διαφορά ισχύος.

Κατάχρηση των δυνάμεων χαρακτηρα

Η ανεπαρκής χρήση ή η κατάχρηση πρακτικών βασισμένων στις δυνάμεις χαρακτηρα είναι πιθανό να οξύνουν τις υπάρχουσες προκλήσεις. Για παράδειγμα, σε ποικίλα πλαίσια coaching, η σύσταση σε πελάτες να είναι πιο συγκρατημένοι μπορεί να προκαλέσει σε κάποιες περιπτώσεις εντονότερο άγχος ή αναποφασιστικότητα. Πελάτες που εξασκούνται στη συγχώρεση χωρίς να έχουν προβληματιστεί σχετικά με το πότε και ποιον να συγχωρήσουν, ενδέχεται να παραβλέψουν προσβολές, οι οποίες, εάν δεν ελεγχθούν ή αν δεν έχουν δοθεί εξηγήσεις για αυτές, είναι δυνατόν να πληγώσουν άλλους ανθρώπους.

Πελάτες που χρησιμοποιούν σε υπερβολικό βαθμό τη δημιουργικότητα μπορεί να δυσκολευθούν να συμμορφωθούν με πρότυπα και κανόνες που προάγουν την ισότητα και τις ίσες ευκαιρίες. Πελάτες αφοσιωμένοι στη λήψη δίκαιων αποφάσεων στον χώρο εργασίας τους μπορεί να δυσκολευθούν να συμφιλιώσουν αντικρουόμενες πραγματικότητες που συνυπάρχουν στο ίδιο πεδίο (π.χ. να κατανοήσουν πώς ένα πολύ μορφωμένο και καλά καταρτισμένο άτομο μπορεί να λάβει άστοχες αποφάσεις).

Πρακτική σοφία

Οι επαγγελματίες χρειάζονται αυτό που ο Αριστοτέλης ονόμαζε «φρόνηση», δηλ. την πρακτική σοφία να εφαρμόζουν τις συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές. Για παράδειγμα, σκεφτείτε έναν επαγγελματία που εργάζεται με κάποιο υψηλόβαθμο στέλεχος, με το οποίο έχουν χτίσει μία άριστη σχέση και το οποίο έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στη δουλειά του. Ωστόσο, ο επαγγελματίας αντιλαμβάνεται ότι το στέλεχος έχει εμπλακεί σε ανήθικες συμπεριφορές. Θα πρέπει ο επαγγελματίας να διαφυλάξει τη σταθερή σχέση ή θα πρέπει να έρθει αντιμέτωπος μαζί του, ρισκάροντας τη σχέση; Μία απλή σειρά κατευθυντήριων γραμμών ίσως δεν επαρκεί. Ο επαγγελματίας χρειάζεται να αντιληφθεί την κατάσταση και να εξισορροπήσει τα αντικρουόμενα κίνητρα. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η πρακτική σοφία χτίζεται, τόσο από τη συνολική εμπειρία, όσο και από τις καλές διασυνδέσεις με συναδέλφους, οι οποίοι μπορούν να συμβουλευθούν και να βοηθήσουν με την ηθική συλλογιστική.

Διατήρηση της ανθεκτικότητας και θωράκιση απέναντι στην επαγγελματική εξουθένωση

Αρκετές από τις έννοιες της ΘΨ μπορούν να θωρακίσουν τους επαγγελματίες απέναντι στην επαγγελματική εξουθένωση. Τα θετικά συναισθήματα (π.χ. η ελπίδα, η γαλήνη, η χαρά, το ενδιαφέρον και το δέος) μπορούν να διευρύνουν τους διαθέσιμους γνωστικούς και συμπεριφορικούς πόρους του επαγγελματία, οι οποίοι μπορούν να λειτουργήσουν ως προστασία απέναντι σε παράγοντες ευαλωτότητας, όπως είναι τα συμπτώματα επαγγελματικής εξουθένωσης (π.χ. η συναισθηματική εξάντληση). Προσωπικές πρακτικές, όπως η ενσυνειδητότητα, μπορούν επίσης να βοηθήσουν στην περίπτωση αυτή. Οι διαπροσωπικές δυνάμεις χαρακτήρα (π.χ. η κοινωνική ευφυΐα, η καλοσύνη, η αγάπη, το χιούμορ, η αίσθηση σκοπού και νοήματος, και η ομαδικότητα) μπορούν επίσης να βοηθήσουν στη διαχείριση απαιτητικών καταστάσεων όπως η αποπροσωποποίηση (δηλ. η αίσθηση ενός ανθρώπου ότι οι σκέψεις και τα συναισθήματά του μοιάζουν μη πραγματικά ή σαν να μην ανήκουν στον ίδιο). Με τον ίδιο τρόπο, η αίσθηση σκοπού και νοήματος μπορεί να αποκαταστήσει την προσωπική αίσθηση στην περίπτωση αποπροσωποποίησης.

Δήλωση της εκπαίδευσης και των ικανοτήτων

Οι επαγγελματίες θα πρέπει να δηλώνουν τα όρια των ικανοτήτων τους όσον αφορά συγκεκριμένες ψυχολογικές καταστάσεις, συγκεκριμένες ομάδες (π.χ. παιδιά, ομάδες, άτομα με διαφορετικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά), καθώς και συγκεκριμένες ΘΨΠ. Για παράδειγμα, ένας επαγγελματίας μπορεί να έχει εμπειρία στην αξιολόγηση των δυνάμεων χαρακτήρα σε ενήλικες, αλλά όχι σε παιδιά ή εφήβους. Επιπλέον, καθώς η παροχή υπηρεσιών συνεχίζεται, ενδέχεται να προκύψουν ανάγκες σε τομείς, στους οποίους ο επαγγελματίας διαθέτει λιγότερη εμπειρία ή δεν είναι επαρκώς καταρτισμένος. Για παράδειγμα, ενώ ένας επαγγελματίας μπορεί να έχει την εμπειρία και την κατάρτιση για την παροχή υπηρεσιών σε παιδιά, εφήβους και ενήλικες, ενδέχεται να μην έχει την αντίστοιχη εμπειρία και κατάρτιση για την παροχή αντίστοιχων υπηρεσιών σε οικογένειες, οπότε και να χρειαστεί παραπομπή ή κάποιο επιπλέον σύστημα στήριξης.

Επιπλέον, οι επαγγελματίες οφείλουν να δηλώνουν την εκπαίδευση και τη σχετική εμπειρία στις οποίες στηρίζεται η παροχή των υπηρεσιών τους. Για παράδειγμα, ένας επαγγελματίας ολοκληρώνει ένα εξάμηνο δίπλωμα, το οποίο περιλάμβανε μία εβδομάδα δια ζώσης εκπαίδευση και ολοκλήρωση του υπόλοιπου προγράμματος διαδικτυακά. Το δίπλωμα που έλαβε δεν αναγνωρίζεται από κάποια δημοτική, περιφερειακή ή πολιτειακή αρχή. Στην ιστοσελίδα του επαγγελματία αναφέρεται ότι είναι «πιστοποιημένος επαγγελματίας Θετικής Ψυχολογίας». Δεν διαθέτει άλλα επαγγελματικά εχέγγυα άσκησης του επαγγέλματος. Είναι αυτό ηθικό; Έχει μεγάλη σημασία να ενημερώνετε ρητά τους πελάτες σας σχετικά με τη φύση, το σκοπό και τα όρια της επαγγελματικής σας εκπαίδευσης και πρακτικής, καθώς και για τα διπλώματα πέραν του επαγγελματικού σας τίτλου.

Αξιολογώντας τη σημασία του πολιτισμικού πλαισίου

Η λήψη ηθικών αποφάσεων δεν αρκεί να βασίζεται μόνο στην επίγνωση, τις γνώσεις και τη γνωστική κατανόηση. Θα πρέπει επίσης να αντικατοπτρίζει την καλύτερη διαθέσιμη και σχετική τεκμηρίωση, καθώς και τις συνθήκες του πολιτισμικού πλαισίου. Το πολιτισμικό πλαίσιο είναι καθοριστικό για την παροχή ΘΨΠ, διότι η αντίληψη τού τι είναι κανονικό, καλό ή προσαρμοστικό διαμορφώνεται από τις αξίες που ενστερνίζεται το πολιτισμικό και κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο παρουσιάζεται ο προβληματισμός ή το δίλημμα κάθε φορά.

Επιπλέον, οι πολιτισμοί και οι κοινωνικές νόρμες διαφέρουν ως προς τον τρόπο αντίληψης, έκφρασης και μεγέθυνσης συγκεκριμένων συναισθημάτων. Συνεπώς, οι κατευθυντήριες γραμμές για την ηθική εφαρμογή των ΘΨΠ είναι αναγκαίο να βασίζονται σε τέτοια στοιχεία. Οι κατευθυντήριες γραμμές ηθικής που παρουσιάζονται εδώ είναι αρκετά ευρείες ώστε να περιλαμβάνουν τις πολιτισμικές παραμέτρους, ενώ παράλληλα είναι επαρκώς λεπτομερείς ώστε να περιλαμβάνουν και τις ατομικές διαφορές και ανάγκες. Αυτή η ενσωμάτωση των μεταβλητών, συμπεριλαμβανομένων των πολιτισμικών και ατομικών παραμέτρων, μπορεί να είναι εύκολα ή άμεσα διαθέσιμη. Παρά το γεγονός ότι η ενσωμάτωση αυτή πιθανά δεν εγγυάται την ιδανική ηθικά οδό ή διαδικασία ή το ιδανικό ηθικά αποτέλεσμα, ωστόσο, όταν τα πρόσωπα επιδιώκουν την ηθική αριστεία, η συλλογική σοφία τα βοηθά να χειρίζονται την κάθε περίπτωση ως έχει. Νέες προσεγγίσεις προτείνονται, νέα μονοπάτια ανοίγονται και τελικά η αριστεία μπορεί να επιτευχθεί. Η δομή των συγκεκριμένων κατευθυντήριων γραμμών διαδραματίζει συνεπώς καίριο ρόλο ως στέρεη βάση, πάνω στην οποία μπορούν να αναπτυχθούν οι σκέψεις και οι συμπεριφορές ενός ατόμου. Οι κατευθυντήριες αυτές οδηγίες λειτουργούν επίσης ως κριτήριο αξιολόγησης της εγγύτητας και της απόστασης από την ηθική αριστεία.

Επίλυση ηθικών διλημάτων – Οδηγός βήμα προς βήμα

Αν και είναι αδύνατο να είναι κανείς εντελώς προστατευμένος από το να εμπλακεί σε ηθικά διλήματα, τα ακόλουθα βήματα, τα οποία έχουν προσαρμοστεί σε μεγάλο βαθμό από την *Ηθική στην Ψυχολογία* (“*Ethics in Psychology*”, Koocher & Keith-Spiegel, 1998) μεταξύ άλλων πηγών, θα βοηθήσουν έναν επαγγελματία να λάβει σωστές ηθικές αποφάσεις:

- Εργαστείτε σύμφωνα με όλα τα καταστατικά, τους κανονισμούς και τα πρότυπα επαγγελματικής πρακτικής, συμπεριφοράς και κατευθυντήριων γραμμών, όπως αυτά ορίζονται από τον αντίστοιχο οργανισμό χορήγησης αδειών της περιοχής σας. Τέτοιες πληροφορίες θα βοηθήσουν έναν επαγγελματία να χειριστεί ηθικά διλήματα.
- Αναπτύξτε μια ακριβή αντίληψη για το πως το ίδιο γεγονός μπορεί να διαφέρει από άτομο σε άτομο. Συμβουλευτείτε κάποιον έμπιστο και αμερόληπτο σχετικά με το αν το ζήτημα παρουσιάζει ηθικά διλήματα με σοβαρές συνέπειες. Συζητήστε με συναδέλφους για να δείτε αν αυτό που αντιλαμβάνεστε είναι μια ηθική παράβαση, μία απλώς κακή επαγγελματική πρακτική, ή μια κατάσταση που θέτει σε κίνδυνο τον εαυτό ή το κοινωνικό σύνολο.
- Εξετάστε τις ήδη δημοσιευμένες σχετικές κατευθυντήριες γραμμές, τους κανόνες και τα πρότυπα. Βεβαιωθείτε ότι τα ερμηνεύετε με ακρίβεια και αναζητήστε συμβουλές, εάν είναι απαραίτητο. Οι γραπτές κατευθυντήριες γραμμές είναι αρκετές φορές αφηρημένες και ασαφείς, αφήνοντας μεγάλο περιθώριο για υποκειμενικές ερμηνείες.
- Συλλέξτε τις καλύτερες και πιο σχετικές πληροφορίες που μπορείτε. Εντοπίστε τα κενά στις πληροφορίες και καταγράψτε δεδομένα και προβληματισμούς.
- Ενσωματώστε όλες τις πληροφορίες στη δική σας διεργασία αναστοχασμού και ζητήστε τη συμβουλή ανθρώπων ενήμερων, ανοιχτόμυαλων, που δεν διστάζουν να επισημάνουν ενδεχόμενες ελλείψεις του επαγγελματία.
- Αξιολογήστε τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζονται οι έξι ηθικές αρχές των συγκεκριμένων κατευθυντήριων γραμμών (δηλ. ευεργετική/μη επιβλαβής πρακτική, υπεύθυνη φροντίδα, σεβασμός των δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας των ανθρώπων, αξιοπιστία, δικαιοσύνη, αυτονομία). Για παράδειγμα, αξιολογήστε τα δικαιώματα, τις ευθύνες και τα τρωτά σημεία όλων των εμπλεκόμενων.
- Σκεφτείτε αρκετές λύσεις και αξιολογήστε τις όσο το δυνατόν πιο αντικειμενικά.
- Εξετάστε ποιες δυνάμεις χαρακτήρα μπορούν να σας βοηθήσουν στη λήψη της ορθότερης ηθικής απόφασης. Θα μπορούσατε να καταφύγετε στη βαθύτερη αίσθησή σας για δικαιοσύνη, ειλικρίνεια ή καλοσύνη; Ίσως το θάρρος σας χρειάζεται για να σας παρακινήσει να “κάνετε το σωστό”; Να θυμάστε ότι οι ηθικές αποφάσεις απαιτούν τη χρήση πολλαπλών δυνάμεων χαρακτήρα, οι οποίες χρησιμοποιούνται με βέλτιστο και συνδυαστικό τρόπο, και όχι την αποκλειστική χρήση μίας δύναμης ή τη χρήση μίας δύναμης σε υπερβολή (Niemi, 2018).
- Οραματιστείτε το αποτέλεσμα της δράσης ή της απραξίας σας.
- Προτού λάβετε μία απόφαση, αναλογιστείτε ποιος θα είναι ο αντίκτυπός της σε εσάς και στους άλλους εμπλεκόμενους, και ποιες θα είναι οι πιθανές συστηματικές επιπτώσεις. Αναλογιστείτε επίσης τι είδους στήριξη ενδέχεται να χρειαστείτε προκειμένου να τηρήσετε την απόφασή σας.
- Υλοποιήστε ό,τι αποφασίσατε, με συγκεκριμένες ενέργειες, οι οποίες πραγματικά αντανakλούν το πνεύμα της απόφασής σας. Πολλές ενέργειες μπορούν να

εκφράσουν την απόφασή σας. Επιλέξτε εκείνες που την εκφράζουν με ακρίβεια και εγκυρότητα, είναι μετρήσιμες, συνδέονται με τα επιθυμητά αποτελέσματα και προξενούν την ελάχιστη δυνατή ταλαιπωρία ή βλάβη σε εκείνους που δεν εμπλέκονται άμεσα.

Οδηγός αυτο-αξιολόγησης

Στην ενότητα που ακολουθεί περιγράφονται συνοπτικά ερωτήσεις προς τους επαγγελματίες για αναστοχασμό, οι οποίες θα βοηθήσουν στην αποφυγή ηθικών διλημάτων, με σκοπό την υποστήριξη της βέλτιστης πρακτικής.

Καταλληλότητα ΘΨΠ: Πρώτο και κύριο, με βάση τα καλύτερα τεκμηριωμένα διαθέσιμα στοιχεία, αποφασίστε εάν μια συγκεκριμένη ΘΨΠ, (π.χ., ημερολόγιο ευγνωμοσύνης, αξιοποίηση συγκεκριμένων δυνάμεων χαρακτήρα, άσκηση συγχώρεσης) ενδείκνυται για τον πελάτη σας, με δεδομένα τα τρέχοντα προβλήματα, τις συνθήκες και το κίνητρό του για θεραπεία.

Χρονική στιγμή ΘΨΠ: Ποια βήματα θα ακολουθήσετε για να αποφασίσετε σε ποιες περιπτώσεις είναι κατάλληλη μία ΘΨΠ: 1) κατά την έναρξη των παρεχόμενων υπηρεσιών και 2) ενώ έχει ήδη αρχίσει η εφαρμογή της; Κάτω από ποιες συνθήκες θα σκεφτόσασταν μία παράλληλη ή εναλλακτική υπηρεσία ή θεραπεία;

Ενημερότητα για την ψυχική σας υγεία: Πόσο ενημέρωτοι είστε σχετικά με τη δική σας ψυχική υγεία; Η ιδιότητά σας δεν σας παρέχει ανοσία απέναντι σε συμπτώματα ψυχικής ασθένειας, τα οποία είναι πιθανό να εντάσσονται στο φάσμα των κλινικών διαταραχών. Ποια βήματα ή ενέργειες ακολουθείτε συστηματικά προκειμένου να φροντίσετε τη δική σας ψυχική υγεία, ώστε να μπορείτε να παρέχετε υπηρεσίες στους πελάτες σας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο; Ποια εμπόδια συναντάτε όταν φροντίζετε τον εαυτό σας – για παράδειγμα, έλλειψη χρόνου και πόρων, αίσθηση ή πεποίθηση ότι είστε μια χαρά, πρόσβαση σε κατάλληλους επαγγελματίες που μπορούν να φροντίσουν για την ψυχική σας υγεία;

Υποχρεωτική καταγγελία: Πόσο άνετα αισθάνεστε να κινηθείτε εναντίον ενός πελάτη, ο οποίος ανταποκρίνεται καλά στις ΘΨΠ, αλλά σας ζητά να τηρήσετε το απόρρητο όταν άθελά του αναφέρει ένα (πρόσφατο ή παρελθοντικό) περιστατικό ή μία τρέχουσα κατάσταση που αφορά, για παράδειγμα, σε σωματική κακοποίηση παιδιού ή ηλικιωμένου, σεξουαλική κακοποίηση ή άμεση απειλή της ασφάλειας κάποιου; Εάν η άσκηση του επαγγέλματός σας δεν γίνεται στο πλαίσιο του κώδικα δεοντολογίας ή τις κατευθυντήριες γραμμές ενός επαγγελματικού φορέα, έχετε νομική υποχρέωση υποβολής καταγγελίας;

Υπερβολή και γενίκευση: Σε ένα συνέδριο συναντάτε κάποιον που δείχνει πολύ ενθουσιώδης για τις ΘΨΠ και σας προσκαλεί να παρακολουθήσετε ένα εργαστήριο που διοργανώνει. Συμμετέχετε στο εργαστήριο, το οποίο βασίζεται σε κάποιες έρευνες, τις οποίες εσείς γνωρίζετε καλά. Τα αποτελέσματα, οι εφαρμογές και η γενίκευση των αποτελεσμάτων των συγκεκριμένων ερευνών παρουσιάζονται με υπερβολικό τρόπο. Η πλειονότητα των συμμετεχόντων βρίσκουν ότι η παρουσίαση «τους άλλαξε» και δείχνουν να πιστεύουν τα ευρήματα. Τι θα κάνατε; Μπορείτε να αξιοποιήσετε τα βήματα που προτείνονται στην ενότητα «Επίλυση ηθικών διλημάτων» ως οδηγό για τη συμπεριφορά σας σε μια τέτοια περίπτωση;

Ενότητα Τρία: Παραδείγματα περιπτώσεων ηθικής πρακτικής

Οι ακόλουθες περιπτώσεις αποτελούν παραδείγματα περιπτώσεων που είναι πιθανό να προκύψουν στην πράξη και έχουν μια ηθική διάσταση σχετική με τις αρχές των συγκεκριμένων κατευθυντήριων γραμμών ηθικής πρακτικής⁶.

Παράδειγμα περίπτωσης 1: Πολιτισμική – Εφαρμόζοντας ΘΨΠ δείχνοντας πολιτισμική ευαισθησία.

Οι ηθικές αποφάσεις θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν τα ισχυρότερα διαθέσιμα ευρήματα αναφορικά με το πολιτισμικό πλαίσιο. Εξετάστε την ακόλουθη βινιέτα.

Η Suzanne είναι μία Αυστραλή επαγγελματίας, η οποία συνεργάζεται με μια πελάτισσα με πολιτισμικό υπόβαθρο από την Ανατολική Ασία. Η πελάτισσα επιθυμεί αυτοβελτίωση και διατήρηση των οικογενειακών σχέσεων. Η Suzanne επιλέγει να χρησιμοποιήσει την άσκηση «Η Καλύτερη Εκδοχή Εαυτού». Η Suzanne ακολουθεί όλα τα βήματα για να καθοδηγήσει την πελάτισσά της στην άσκηση. Με κάποιο τρόπο, παρά το γεγονός ότι παρουσιάζει σημαντική πρόοδο στην αυτοβελτίωση, η πελάτισσα αναφέρει ότι οι σχέσεις της με την οικογένειά της έχουν χαλάσει. Ως εκ τούτου, δεν παρατηρείται σημαντική βελτίωση στην ψυχολογική της ευεξία κατά τις επαναληπτικές μετρήσεις.

Μια σημαντική παράμετρος στη συγκεκριμένη βινιέτα είναι η μελέτη της έννοιας του εαυτού, η οποία διαφοροποιείται από πολιτισμό σε πολιτισμό. Η Suzanne ακολουθεί μια αντίληψη για την προσωπική ανάπτυξη που συχνά συνδέεται με το Δυτικό πολιτισμό, και η οποία περιλαμβάνει την προσωπική εξέλιξη και την ανάληψη νέων και -σε μεγάλο βαθμό- ατομικών πρωτοβουλιών. Αντίθετα, η προσωπική ανάπτυξη στην κουλτούρα της Ανατολής (και των περισσότερων μη Δυτικών πολιτισμών) πιστεύεται ότι δίνει μεγαλύτερη έμφαση στην επένδυση στις σχέσεις, στη βελτίωση της κοινωνικής αλληλεπίδρασης και στη συμβολή στη διατήρηση της οικογένειας, της ομάδας, και των φυλετικών παραδόσεων. Παρά την αυξανόμενη πολιτισμική ποικιλομορφία στις περισσότερες αστικές μητροπόλεις, οι βασικότερες πολιτισμικές διαφορές συνήθως διατηρούνται. Μια σημαντική συνέπεια αυτών των διαφορών είναι ότι η πελάτισσα σε αυτή τη βινιέτα μπορεί να ωφεληθεί από την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο μπορεί να χρησιμοποιήσει τις δυνάμεις του χαρακτήρα της για να ωφελήσει την οικογένειά της ή για να συνδεθεί βαθύτερα μαζί της. Η Suzanne μπορεί να χρησιμοποιήσει τις παρεμβάσεις για τις δυνάμεις χαρακτήρα: «Στρέψε τις Δυνάμεις σου προς τον Άλλον» ή «Εκτίμηση των Δυνάμεων Χαρακτήρα» (Niemiec, 2018), στις οποίες η πελάτισσά της μαθαίνει να μετατρέπει τις καλύτερες εσωτερικές της ιδιότητες σε μηχανισμούς οικοδόμησης σχέσεων που ωφελούν τον άλλον και να δίνει προτεραιότητα σε έναν τρόπο αναγνώρισης και εκτίμησης των μελών της οικογένειας με βάση τις καλύτερες ιδιότητές τους. Θα μπορούσε επίσης σε αυτή την περίπτωση η προσωπική ανάπτυξη που υποστηρίζεται από τους σημαντικούς άλλους να επιφέρει ουσιαστική και σταθερή βελτίωση στην ψυχολογική ευεξία. Ωστόσο, σε ένα πολιτισμικό πλαίσιο αλληλεξάρτησης, η προσωπική ανάπτυξη, η οποία πιθανότατα περιλαμβάνει στενά μέλη της οικογένειας, απαιτεί την παράλληλη διαχείριση πιο σύνθετων αλληλεπιδράσεων για μεγαλύτερο

⁶ Είμαστε ευγνώμονες στους παρακάτω για την παροχή των συγκεκριμένων περιπτώσεων: Περίπτωσης 1 & 3 - Tayyab Rashid, Περίπτωση 2 - Annalise Roache, Περίπτωση 4 - Stewart Donaldson, Περίπτωση 5 - Matthew Iasiello και Περίπτωση 6 - Denise Quinlan.

χρονικό διάστημα. Αντίθετα, η άσκηση «Η Καλύτερη Εκδοχή Εαυτού», η οποία επικεντρώνεται στη βελτίωση μεμονωμένων δυνάμεων ή στην ανάληψη μιας νέας πρωτοβουλίας, μπορεί να απαιτήσει σχετικά μικρότερο χρονικό διάστημα. Ως εκ τούτου, η πολιτισμική προσαρμογή των ΘΨΠ κρίνεται απολύτως απαραίτητη.

Οι ακόλουθες ηθικές διαστάσεις αποτελούν παραδείγματα σχετικά με την παραπάνω περίπτωση:

- Υπεύθυνη φροντίδα – Κάθε ΕΘΨ χρειάζεται να προσπαθεί να φροντίσει του πελάτες του λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες των συνθηκών και του υπόβαθρού τους.
- Ευεργετική/μη επιβλαβής πρακτική – Κάθε ΕΘΨ έχει καθήκον να μην προκαλέσει βλάβη.
- Σεβασμός των δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας των ανθρώπων – Κάθε ΕΘΨ θα πρέπει να είναι ευαίσθητοποιημένος σχετικά με τη διαπολιτισμική δυναμική και να σέβεται την οπτική και τις ανάγκες του πελάτη.

Παράδειγμα περίπτωσης 2: *Coaching* – Πελάτες σε μεταβαλλόμενες συνθήκες

Ηθικά διλήμματα είναι πιθανό να προκύψουν απρόσμενα και να απαιτούν μία προσαρμογή στον τρόπο παροχής υπηρεσιών. Εξετάστε την ακόλουθη βινιέτα.

Η Amanda αναζήτησε υπηρεσίες coaching καθώς ένιωθε ότι δεν είχε κατεύθυνση και νόημα στη ζωή της. Το προηγούμενο διάστημα είχε δώσει μεγάλη σημασία στην επαγγελματική της εξέλιξη, αλλά τώρα αισθανόταν ότι έπρεπε να αναζητήσει μια πιο ισορροπημένη προσέγγιση στη ζωή και επιπλέον ένιωθε λυπημένη και αποθαρρημένη γιατί δεν είχε καταφέρει περισσότερα πράγματα (εκτός από την εξέλιξη της καριέρας της). Κατά τη διάρκεια της αρχικής συνεδρίας, προσδιόρισε διάφορους τομείς στους οποίους θα ήθελε να επικεντρωθεί, οι οποίοι περιλάμβαναν τη διαχείριση των οικονομικών της (με την προοπτική της αγοράς ενός σπιτιού), την προσωπική της ανάπτυξη και την ενίσχυση της διασκέδασης και του χρόνου για κοινωνικές επαφές. Ανέφερε ότι η δουλειά της ήταν απαιτητική και ότι σκόπευε να κάνει μια αλλαγή στο μέλλον, αλλά αυτό δεν ήταν ένα από τα αιτήματά της στην παρούσα φάση. Στις δύο πρώτες συνεδρίες, στις οποίες προσδιορίστηκαν οι στόχοι και διευκρινίστηκαν τα βήματα των δράσεων που επρόκειτο να γίνουν, σημειώθηκε πρόοδος προς την κατεύθυνση που εκείνη είχε υποδείξει ως σημαντική και η διαδικασία προχωρούσε καλά. Ωστόσο, στην αρχή της τέταρτης συνεδρίας, η Amanda δήλωσε ότι η κατάσταση στη δουλειά της επιδεινώθηκε απότομα και ότι παραιτήθηκε, ενώ είχε ήδη βρει μια νέα θέση εργασίας. Η παραίτησή δεν είχε καλή υποδοχή και η Amanda αισθανόταν ανήσυχη και ιδιαίτερα συναισθηματική στο χώρο εργασίας της, στον οποίο έπρεπε να παραμείνει για τέσσερις ακόμα εβδομάδες. Ανέφερε ότι τα συναισθήματά της αυτά πυροδοτήθηκαν από την αντίδραση του διευθυντή της στην παραίτησή της, η οποία έφερε στην επιφάνεια αναμνήσεις παρόμοιων συναισθηματικών αντιπαραθέσεων κατά την εφηβεία της.

Σε αυτό το στάδιο ο coach πρέπει οπωσδήποτε να διατηρήσει τη δύναμη της αυτορρύθμισης και να μην ενδώσει παρορμητικά σε μία άλλη πρόταση, λόγω της ενίσχυσης των στρεσογόνων παραγόντων που αντιμετωπίζει η Amanda. Ξεκινώντας από εκεί, ο coach μπορεί να αξιοποιήσει στη συνέχεια τη δύναμη της περιέργειας, ελέγχοντας πώς θα ήθελε

να προχωρήσει η Amanda στο άμεσο μέλλον και να είναι ανοιχτός στην αλλαγή της εστίασης στο πλαίσιο της συνεδρίας (ή των συνεδριών). Ίσως να είναι επίσης σημαντικό να κατανοήσει τη φύση της συναισθηματικής αντίδρασης της Amanda για να αποφασίσει εάν το coaching είναι ασφαλής και κατάλληλος μηχανισμός για τις τρέχουσες ανάγκες της. Μπορεί ο coach να έχει ένα συμβόλαιο με την Amanda για ορισμένο αριθμό συνεδριών, αλλά οι αλλαγές στην κατάσταση της πελάτισσας θα πρέπει να αποτελέσουν τη βάση για την περαιτέρω πορεία.

Ενδεικτικά, οι ακόλουθες ηθικές πτυχές συνδέονται με την συγκεκριμένη περίπτωση:

- Υπεύθυνη φροντίδα – Πρωταρχική ευθύνη του coach είναι να φερθεί με καλοσύνη και αμεροληψία ώστε να προφυλάξει την ευημερία της Amanda και να αποδεχθεί τα όρια της εξειδίκευσής του.
- Αυτονομία – Εδώ ο coach μπορεί να εστιάσει στην ανάπτυξη της ικανότητας της Amanda να κινείται αυτόνομα, τόσο στο πλαίσιο των παρεχόμενων υπηρεσιών, όσο και σε όλες τις πτυχές της ζωής και να επαναπροσδιορίζει τους όρους του συμβολαίου τους κατά τη διάρκεια της συνεργασίας.
- Ευεργετική/μη επιβλαβής πρακτική – Ο coach, πράττοντας με βάση το βέλτιστο συμφέρον της Amanda και την επαγγελματική του εκτίμηση, πρέπει να φροντίζει να εργάζεται αυστηρά εντός των ορίων της εξειδίκευσής του, παρέχοντας υπηρεσίες βάσει επαρκούς κατάρτισης και εμπειρίας.

Παράδειγμα περίπτωσης 3: Κλινική – Δουλεύοντας με το τραύμα

Τα περισσότερα άτομα που βιώνουν τραύμα επιβαρύνονται σημαντικά με πολλούς-πολιτισμικά διαφορετικούς- τρόπους, ειδικά εάν δουλεύουν πάνω σε μία ΘΨΠ. Είναι πιθανό να αναπτύξουν διευρμένους μηχανισμούς για την αποφυγή της σκέψης, της ανάκλησης ή της συμπεριφοράς, με τρόπους που μπορεί να σχετίζονται με το τραύμα τους. Όταν προτείνονται ΘΨΠ, είναι σημαντικό να αξιολογείται και να προσδιορίζεται ένα τέτοιο τραύμα (παλαιότερο ή/και τρέχον). Χωρίς να το υποτιμήσει ή να το απορρίψει, ο επαγγελματίας θα πρέπει να παρέμβει στην περίπτωση που έχει την απαραίτητη εξειδίκευση ή, αν όχι, να προβεί σε έγκαιρη παραπομπή. Ο επαγγελματίας πρέπει επίσης να επαγρυπνεί σε περίπτωση που ένα τραύμα αναδυθεί ενώ ο πελάτης πραγματοποιεί μία ΘΨΠ. Ο επαγγελματίας πρέπει να συζητήσει με τον πελάτη και να συμβουλευθεί παράλληλα συναδέλφους και άλλους ειδικούς, προκειμένου να βεβαιωθεί για το ποια θα μπορούσε να είναι η κατάλληλη χρονική στιγμή για την συνέχιση μίας ΘΨΠ σε μια τέτοια περίπτωση. Εξετάστε την ακόλουθη βινιέτα.

Η Salma, 21, έχει μια μακρά ιστορία βίωσης σωματικής, συναισθηματικής και σεξουαλικής κακοποίησης. Αναζητά υπηρεσίες για τα επίμονα συναισθήματα κατάθλιψης. Περιμένει ότι ο θεραπευτής θα ρωτήσει ρητά για τα τραυματικά γεγονότα στη ζωή της. Αντ' αυτού, της δίνεται ένα σύντομο ερωτηματολόγιο, το οποίο δεν περιλαμβάνει καμία ερώτηση σχετικά με το τρέχον ή το παρελθοντικό τραύμα. Στις συνεδρίες συμβουλευτικής, η Salma διαπιστώνει ότι δεν συμπαθεί τον σύμβουλο και επιλέγει να μην αποκαλύψει τις λεπτομέρειες του τραυματός της. Έτσι, η θεραπεία παραμένει επιφανειακά αποτελεσματική και της προτείνεται ένας νέος κύκλος θεραπείας εντός έξι μηνών.

Όπως φαίνεται στην παραπάνω περίπτωση, είναι σημαντικό να ρωτήσετε ρητά για τυχόν τραύμα (αν και κάτι τέτοιο απαιτεί μεγάλη ευαισθησία, και ενδεχομένως και κλινική

εκπαίδευση). Ανάλογα με τη σχέση, ορισμένοι πελάτες θα κάνουν ρητά σχετικές ερωτήσεις και θα ζητήσουν συμβουλές, προτάσεις, στρατηγικές αντιμετώπισης ή πολιτισμικά κατάλληλη βοήθεια. Είναι σημαντικό ότι, καθώς μία ΘΨΠ είναι σε εξέλιξη και λεπτομέρειες ενός πρόσφατου ή παλιού τραύματος αναδύονται, ο επαγγελματίας ανταποκρίνεται με τρόπο που ικανοποιεί τις ανάγκες του πελάτη. Πρώτα και κύρια, ο επαγγελματίας θα πρέπει να διαθέτει επαρκή κατάρτιση, εκπαίδευση και εμπειρία στην αντιμετώπιση της κατάστασης. Οι επαγγελματίες θα πρέπει να αξιοποιούν τακτικά τις δυνάμεις χαρακτήρα της ταπεινότητας και της σύνεσης/προσοχής, με το να ελέγχουν κατά περιόδους αν θα πρέπει να συνεχίσουν να παρέχουν υπηρεσίες ή αν αντίστροφα ο πελάτης θα ήταν καλύτερα να παραπεμφθεί σε κάποιον άλλον επαγγελματία, με μεγαλύτερη ειδικευση στην παροχή καθοδήγησης, δεξιοτήτων και στρατηγικών που χρειάζονται ή ζητούν ορισμένοι πελάτες.

Οι ακόλουθες ηθικές διαστάσεις αποτελούν παραδείγματα σχετικά με την παραπάνω περίπτωση:

- Υπεύθυνη φροντίδα – Ο ΕΘΨ έχει την ευθύνη να ενδιαφερθεί για τη Salma με τρόπο που να εξετάζει τις ιδιαιτερότητες της κατάστασης και του υπόβαθρου της.
- Ευεργετική/μη επιβλαβής πρακτική – Ο ΕΘΨ έχει την ευθύνη να μην δημιουργήσει περαιτέρω βλάβη στη Salma και παράλληλα να προωθήσει την ψυχολογική ευεξία της.

Παράδειγμα περίπτωσης 4: Οργανωτική - Πίεση για διαστρέβλωση δεδομένων

Πολλές ΘΨΠ στην εργασία και σε οργανισμούς αξιολογούνται προκειμένου να καθοριστεί η αποτελεσματικότητά τους. Ηθικά διλήμματα είναι πιθανό να εμφανιστούν απροσδόκητα όταν οι πελάτες δεν αποδέχονται τα ευρήματα και ασκούν πίεση στους επαγγελματίες να παραλείψουν ή να διαστρεβλώσουν τα στοιχεία αξιολόγησης. Εξετάστε την ακόλουθη βινιέτα και παρατηρήστε πώς μια σειρά από δυνάμεις χαρακτήρα υπο-αξιοποιούνται, συμπεριλαμβανομένης της ειλικρίνειας/ακεραιότητας, της προοπτικής/σοφίας, της ηγεσίας και της ταπεινότητας.

Η εταιρία XYZ προσέλαβε έναν ΕΘΨ για τη βελτίωση του ηθικού και της απόδοσης των εργαζομένων. Σε συνεννόηση με τη διοίκηση της εταιρείας, η ΕΘΨ αποφάσισε να προσφέρει ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης για την αύξηση του ψυχολογικού κεφαλαίου (ελπίδα, αποτελεσματικότητα, ανθεκτικότητα, και αισιοδοξία) των εργαζομένων. Τα στοιχεία αξιολόγησης έδειξαν ότι οι εργαζόμενοι ενθουσιάστηκαν με την εκπαίδευση και ήθελαν περισσότερη εκπαίδευση σε θέματα ΘΨ στο μέλλον. Ωστόσο, τα αποτελέσματα της αξιολόγησης έδειξαν ότι δεν υπήρχαν σημαντικές διαφορές στα επίπεδα ελπίδας, αποτελεσματικότητας, ανθεκτικότητας, αισιοδοξίας, ηθικού ή απόδοσης μεταξύ των εργαζομένων που επιλέχθηκαν τυχαία για να συμμετάσχουν στην εκπαίδευση και εκείνων της ομάδας ελέγχου. Η διοίκηση της εταιρείας XYZ ήταν τόσο ευχαριστημένη που οι υπάλληλοί τους απόλαυσαν την εκπαίδευση ώστε δεν ήθελαν να δουν τα αποθαρρυντικά αποτελέσματα της αξιολόγησης. Αντ' αυτού, ζήτησαν από την ΕΘΨ να αναφέρει ότι η εκπαίδευση είχε μεγάλη επιτυχία και ότι περισσότερα εκπαιδευτικά προγράμματα προς την ίδια κατεύθυνση θα πρέπει να παρέχονται στους εργαζόμενους στο μέλλον.

Οι ακόλουθες ηθικές διαστάσεις αποτελούν παραδείγματα σχετικά με την παραπάνω περίπτωση:

- Αυτονομία – Εδώ αφαιρείται η αυτονομία του επαγγελματία να ενεργεί.
- Ευεργετική/μη επιβλαβής πρακτική - Η ευεργετική πρακτική συνεπάγεται τη δέσμευση για την προώθηση της ψυχολογικής ευεξίας του πελάτη και αυτός ο τρόπος εξαπάτησης που υποστηρίζεται από τη διοίκηση της εταιρίας δεν είναι προς το συμφέρον των εργαζομένων. Επιπλέον, η ευεργετική πρακτική απαιτεί την παροχή υπηρεσιών που βασίζονται σε επαρκή εκπαίδευση ή εμπειρία.
- Αξιοπιστία - Εδώ ο επαγγελματίας καλείται να υπερτονίσει και να γενικεύσει την αποτελεσματικότητα της ΘΨΠ, κάτι το οποίο δεν τιμά την εμπιστοσύνη των εργαζομένων προς τον επαγγελματία.

Παράδειγμα περίπτωσης 5: Mentoring – Κινητοποίηση «απρόθυμων» συμμετεχόντων στο πλαίσιο μιας μη ισότιμης σχέσης

Συχνά, εκείνοι που αντιστέκονται περισσότερο σε μια παρέμβαση είναι εκείνοι που μπορούν και να επωφεληθούν περισσότερο. Οι ΕΘΨ αντιμετωπίζουν μια δύσκολη κατάσταση όταν προσπαθούν να παρακινήσουν ή να πείσουν έναν πελάτη να συμμετάσχει σε μια παρέμβαση που θα τους ωφελήσει, χωρίς χειραγώγηση. Εξετάστε την ακόλουθη βινιέτα.

Η Abbie, υπεύθυνη διαχείρισης περιστατικών σε ένα κέντρο νέων, έχει έναν πελάτη ο οποίος αρνείται να συμμετάσχει στις ασκήσεις μίας ομαδικής ΘΨΠ. Ο συντονιστής της παρέμβασης ζήτησε από την Abbie να παρακινήσει τον πελάτη της να συμμετάσχει στις ασκήσεις και να τον πείσει για τα οφέλη της παρέμβασης. Η Abbie συμφωνεί με τον συνάδελφό της ότι η παρέμβαση θα ήταν ιδιαίτερα ωφέλιμη για τον πελάτη της. Η Abbie έχει επίγνωση ότι η στάση και η συμπεριφορά του πελάτη της συχνά προκαλούν τον αποκλεισμό του από παρεμβάσεις που είναι πιθανό να είναι βοηθητικές για εκείνον και αποφασίζει να αμφισβητήσει τις αντιλήψεις του πελάτη της σχετικά με τη συμμετοχή του. Η Abbie έχει αναπτύξει μια μεντορική σχέση εμπιστοσύνης και διστάζει να διακινδυνεύσει την ακεραιότητά της και να προδώσει την εμπιστοσύνη του πελάτη της, προωθώντας τυφλά την παρέμβαση ή δίνοντας υποσχέσεις που δεν θα πραγματοποιηθούν. Αντιθέτως, περιγράφει με μετριοπάθεια τα στοιχεία που υποστηρίζουν την παρέμβαση και συνεργάζεται με τον πελάτη της για να σταθμίσουν το κόστος και το όφελος της συμμετοχής του. Θέτει, με αυθεντική περιέργεια, ερωτήσεις στον πελάτη της σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της συμμετοχής του στην παρέμβαση και με τον τρόπο που οι ιδιαίτερες προσωπικές του δυνάμεις χαρακτήρα θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν στο περιβάλλον της ομάδας. Στη συνέχεια, η Abbie βοηθά τον πελάτη της να εντοπίσει στρατηγικές για την ελαχιστοποίηση του κόστους συμμετοχής και κάνουν μαζί εξάσκηση στις λιγότερο έντονες εκδοχές της ίδιας της παρέμβασης και στην αξιοποίηση των δυνάμεων χαρακτήρα του πριν από την έκθεσή του στην ομάδα.

Η Abbie είναι βέβαιη ότι ο πελάτης της θα ωφεληθεί από τη συμμετοχή του στην παρέμβαση και δεν θέλει να αποκλειστεί για άλλη μια φορά. Με τον ίδιο τρόπο, δεν θέλει να προδώσει την εμπιστοσύνη ή την αυτονομία του πελάτη της. Η Abbie θέλει να προκαλέσει τον πελάτη

της και να τον βοηθήσει να εκτεθεί σε νέες εμπειρίες, αλλά φοβάται ότι η αντιδεοντολογική χειραγώγηση θα μπορούσε να έχει αρνητικές συνέπειες για τον πελάτη της και τελικά να βλάψει την ποιότητα της σχέσης τους, την οποία έχουν κερδίσει με κόπο. Αντί να προωθεί με υπερβολικό τρόπο ή να υπερτονίζει τα οφέλη της συμμετοχής, η Abbie προσπαθεί να κατανοήσει τη στάση του πελάτη απέναντι στην παρέμβαση, αμφισβητεί τις γνωστικές προκαταλήψεις και δημιουργεί τις συνθήκες για να παρουσιάσει τα οφέλη της εκπαίδευσης στο ασφαλές πλαίσιο της συνεδρίας.

Οι ακόλουθες ηθικές διαστάσεις αποτελούν παραδείγματα σχετικά με την παραπάνω περίπτωση:

- Δικαιοσύνη – Ο ΕΘΨ έχει την ευθύνη να διασφαλίζει ότι οι πελάτες δεν αποκλείονται από παρεμβάσεις λόγω ενός συγκεκριμένου χαρακτηριστικού.
- Αξιοπιστία – Ο ΕΘΨ χρησιμοποιεί τη σχέση εμπιστοσύνης με τον πελάτη για να τον ενθαρρύνει να αξιολογήσει τις στάσεις και τις πεποιθήσεις του αλλά δεν προδίδει αυτήν την εμπιστοσύνη.
- Αυτονομία – Ο ΕΘΨ σέβεται την επιθυμία του πελάτη και διστάζει να τη χειραγωγήσει.

Παράδειγμα περίπτωσης 6: Εκπαιδευτική - Εφαρμογή προγράμματος ψυχολογικής ευεξίας σε περιπτώσεις όπου οι προσδοκίες παρεμποδίζονται από την υφιστάμενη πρακτική

Πολλά σχολεία θέλουν να εφαρμόσουν προγράμματα ψυχολογικής ευεξίας. Ωστόσο, μπορούν να το πράξουν για πολλούς διαφορετικούς λόγους, ξεκινώντας από την ανησυχία για την ψυχολογική ευεξία των μαθητών, περνώντας στην αντιμετώπιση προκλήσεων όπως ο σχολικός εκφοβισμός, και καταλήγοντας στην ενίσχυση ήδη αποτελεσματικών πρακτικών. Επιπλέον, η εφαρμογή ενός προγράμματος ψυχολογικής ευεξίας μπορεί να θεωρηθεί ως μια ευκαιρία για το σχολείο προώθησης και διαφοροποίησης του. Εξετάστε την ακόλουθη βινιέτα.

Ο διευθυντής του σχολείου ζήτησε από ένα μέλος του προσωπικού να αναπτύξει μια στρατηγική για την ενίσχυση της ψυχολογικής ευεξίας και ένα σχέδιο για έγκριση από το διοικητικό συμβούλιο και στη συνέχεια να οργανώσει μια γρήγορη παρουσίαση των βασικών σημείων. Ο διευθυντής ήθελε να πει στους γονείς μελλοντικών μαθητών του σχολείου ότι τα παιδιά τους θα ωφεληθούν από ένα μάθημα ψυχολογικής ευεξίας στο ωρολόγιο πρόγραμμα. Ανατέθηκαν στους εκπαιδευτικούς καθήκοντα για τη διδασκαλία των σχετικών μαθημάτων, παρόλο που υπήρχε πολύ περιορισμένη επαγγελματική επιμόρφωση του προσωπικού σε αυτόν τον τομέα. Μεγάλο μέρος του προσωπικού βίωνε άγχος και ένιωθε απροετοίμαστο για αυτή τη διδασκαλία, καθώς και για τον πρόσθετο φόρτο εργασίας που τη συνόδευε. Ένας εξωτερικός σύμβουλος ανέλαβε την παράδοση ενός μαθήματος επαγγελματικής ανάπτυξης -διάρκειας μισής μέρας- για το προσωπικό, με θέμα την ψυχολογική ευεξία. Ορισμένοι εκπαιδευτικοί εξέφρασαν στον σύμβουλο την ανησυχία τους σχετικά με το ότι θα μπορούσαν να βλάψουν τους μαθητές τους, καθώς δεν είχαν τα απαραίτητα εργαλεία και τις βάσεις σε αυτόν τον τομέα. Επιπλέον, ο σύμβουλος έχει δει το μάρκετινγκ του σχολείου, το οποίο προωθεί τη δουλειά που γίνεται στον τομέα της ψυχολογικής ευεξίας (π.χ., περιγράφοντας πως το σχολείο υποστηρίζει συνολικά την ψυχολογική ευεξία του προσωπικού και των μαθητών, καθώς και

την ενίσχυση της ψυχολογικής ευεξίας με κάθε ευκαιρία). Ο σύμβουλος γνωρίζει ότι το σχολείο εξακολουθεί να χρησιμοποιεί μια πολιτική τιμωρητικής πειθαρχίας που υπονομεύει τις σχέσεις μεταξύ των μαθητών και του προσωπικού και αγνοεί τα επιστημονικά στοιχεία για τα οφέλη της επανορθωτικής προσέγγισης και της συγχώρεσης για την ψυχολογική ευεξία. Ο καθηγητής του Γυμνασίου που είναι υπεύθυνος για τη εφαρμογή του προγράμματος ευεξίας έχει ενημερώσει τον σύμβουλο για τα συγκεκριμένα θέματα. Ο καθηγητής διστάζει να θέσει τα ζητήματα αυτά στη διοίκηση του σχολείου, καθώς έχει γίνει παλαιότερα αποδέκτης συμπεριφορών εκφοβισμού από τη διοίκηση, όταν είχε εγείρει παρόμοιες ανησυχίες. Την περίοδο εκείνη είχαν αμφισβητηθεί, τόσο η αφοσίωσή του στο σχολείο, όσο και η καταλληλότητά του να συνεχίσει να εργάζεται ως εκπαιδευτικός.

Οι ακόλουθες ηθικές διαστάσεις αποτελούν παραδείγματα σχετικά με την παραπάνω περίπτωση:

- Ευεργετική/μη επιβλαβής πρακτική – Ο ΕΘΨ έχει την υποχρέωση να μην αναγνωρίσει πλήρως ή άκριτα ένα σχολείο ως ένα «σχολείο ψυχολογικής ευεξίας», αν γνωρίζει ότι σε αυτό εφαρμόζονται σχολικές πρακτικές που υπονομεύουν την ψυχολογική ευεξία.
- Αυτονομία – Ο εκπαιδευτικός δεν πρέπει να αισθάνεται αναγκασμένος να υιοθετήσει μία οπτική ή θέση που έρχεται σε σύγκρουση με την κρίση ή τις αξίες του.

Συναφείς Κατευθυντήριες Γραμμές

Οι παρακάτω κατευθυντήριες γραμμές (ομαδοποιημένες ανά ειδικό πεδίο και αλφαβητικά εντός κάθε πεδίου) χρησιμοποιήθηκαν και έδωσαν υλικό για τη δημιουργία του παρόντος οδηγού πρακτικής:

Ψυχολογία:

- Australia – Psychology – Australian Psychological Society (APS), *Code of Ethics* (2017).
- Australia – Counselling and Psychotherapy – Psychotherapy & Counselling Federation of Australia (PACFA), *Interim Code of Ethics* (2015).
- Canada – Psychology – Canadian Psychology Association (CPA), *Canadian Code of Ethics for Psychologists* (2017).
- New Zealand – Psychology – New Zealand Psychological Society (NZPS), *Code of Ethics for Psychologists* (2012, 4th Ed).
- United Kingdom – Counselling and Psychotherapy – British Association for Counselling and Psychotherapy (BACP), *Ethical Framework for Good Practice in Counselling and Psychotherapy* (2010).
- United States of America – Psychology – American Psychological Association (APA), *Ethical Principles of Psychologists and Code of Conduct* (2017).
- United States of America – Counselling – American Counselling Association (ACA), *Code of Ethics* (2014).

Νοσηλευτική:

- Australia – Nursing – Nursing and Midwifery Board of Australia: *Code of Ethics for Nurses* (2008).
- New Zealand – Nursing – Nursing Council of New Zealand (NCNZ), *Code of Conduct for Nursing* (2012).
- United Kingdom – Nursing – Nursing and Midwifery Council (NMC), *The Code for Nurses and Midwives* (2015).

Coaching:

- International – Coaching – The International Coach Federation (ICF): *Core Competencies and Code of Ethics* (2015).

Ευχαριστίες

Τα πρόσωπα που παρατίθενται παρακάτω με αλφαβητική σειρά, συνέβαλαν ουσιαστικά και παρείχαν πληροφορίες και ανατροφοδότηση για το προσχέδιο αυτών των κατευθυντήριων γραμμών:

- Associate Professor Aaron Jarden, University of Melbourne, Australia.
- Mr Andrew Alexandra, University of Melbourne, Australia.
- Annalise Roache, Auckland University of Technology, New Zealand.
- Dr Dan Weijers, University of Waikato, Hamilton, New Zealand.
- Dr Denise Quinlan, New Zealand Institute of Wellbeing and Resilience, New Zealand.
- Professor Dianne Vella-Brodrick, University of Melbourne, Australia.
- Giselle Timmerman, Positive Work, United States of America.
- Hein Zegers, European Network of Positive Psychology.
- Dr Helena Agueda Marujo Instituto Superior de Ciências Sociais e Políticas (School of Social and Political Sciences), University of Lisbon, Portugal.
- Professor James Pawelski, University of Pennsylvania, United States of America.
- Dr Jo Mitchell, The Mind Room, Melbourne, Australia.
- Dr Joel Milam, University of Southern California, USA.
- Dr Judy Moskowitz, Northwestern University Feinberg School of Medicine, United States of America.
- Associate Professor Karena Burke, Central Queensland University, Australia.
- Lisa Sansom, LVS Consulting, Canada.
- Margarita Tarragona, Positivamente, Mexico.
- Matthew Iasiello, Wellbeing and Resilience Center, SAHMRI, Australia.
- Dr Mohsen Joshanloo, Keimyung University, South Korea.
- Reb Rebele, University of Melbourne, Australia.
- Dr Rona Hart, former Director MAPP University of East London, England.
- Dr Ryan Niemiec, VIA Institute on Character.
- Scott Asalone, ASGMC Inc, USA.
- Simon Murray, Positive Education Schools Association, Australia.
- Professor Stewart Donaldson, Claremont Graduate University, United States of America.
- Sue Langley, The Langley Group, Australia.
- Dr Suzy Green, The Positivity Institute, Australia.
- Dr Tayyab Rashid, University of Toronto Scarborough, Canada.
- Dr Tim Lomas, University of East London, England.

Πρώτοι υπογράφοντες τις Κατευθυντήριες γραμμές για την ηθική πρακτική της Θετικής Ψυχολογίας

Ημερομηνία α' υπογραφής του οδηγού	Υπογεγρ. έκδοση	Όνομα και ιστοχώρος της Ένωσης /του φορέα	Λογότυπο
19 / July / 2019	1.0	<ul style="list-style-type: none"> VIA Institute on Character http://www.viacharacter.org/www/ 	
19 / July / 2019	1.0	<ul style="list-style-type: none"> Centre for Positive Psychology, University of Melbourne https://education.unimelb.edu.au/cpp 	
19 / July / 2019	1.0	<ul style="list-style-type: none"> Centre for Positive Psychology, University of East London https://www.uel.ac.uk/postgraduate/m-sc-applied-positive-psychology-and-coaching-psychology 	
19 / July / 2019	1.0	<ul style="list-style-type: none"> Centre for Positive Psychology, Central Queensland University https://www.cqu.edu.au/courses/study-areas/psychology,-social-work-and-community-services/postgraduate/master-of-applied-positive-psychology 	
19 / July / 2019	1.0	<ul style="list-style-type: none"> Claremont Evaluation Center, Claremont Graduate University USA https://research.cgu.edu/claremont-evaluation-center/ 	
19 / July / 2019	1.0	<ul style="list-style-type: none"> The Wellbeing and Resilience Centre, Adelaide, Australia https://www.wellbeingandresilience.com/ 	
19 / July / 2019	1.0	<ul style="list-style-type: none"> The Langley Group https://langleygroup.com.au/ 	
19 / July / 2019	1.0	<ul style="list-style-type: none"> New Zealand Institute of Wellbeing and Resilience www.nziwr.co.nz 	
19 / July / 2019	1.0	<ul style="list-style-type: none"> Middle East Psychological Association, Division 1 Positive Psychology 	
19 / July / 2019	1.0	<ul style="list-style-type: none"> Humanship www.humanshiplb.org 	
19 / July / 2019	1.0	<ul style="list-style-type: none"> Iranian Positive Psychology Congress 	
19 / July / 2019	1.0	<ul style="list-style-type: none"> Japanese Positive Health Psychology Society http://jphp.jp/ 	

19 / July / 2019	1.0	<ul style="list-style-type: none"> • New Zealand Association of Positive Psychology • https://www.positivepsychology.org.nz/ 	
19 / July / 2019	1.0	<ul style="list-style-type: none"> • Centro de Educacion Emocional Positiva 	
19 / July / 2019	1.0	<ul style="list-style-type: none"> • National Positive Psychology Association (NPPA) of India • http://nppassociation.org/ 	
19 / July / 2019	1.0	<ul style="list-style-type: none"> • German Society for Positive Psychology • https://www.dach-pp.eu/ 	

Συγγραφείς

Aaron Jarden
University of Melbourne, Australia
aaron.jarden@unimelb.edu.au

Tayyab Rashid
University of Toronto Scarborough, Canada

Annalise Roache
Auckland University of Technology, New Zealand

Tim Lomas
University of East London, United Kingdom

Virginia Karavakou
University of East London, United Kingdom

Christina Seryianni
University of East London, United Kingdom

Χρονοδιάγραμμα δημοσίευσης

Εκδόθηκε στις 19 Ιουλίου 2019

Βιβλιογραφία

- Barlow, D. H., Allen, L. B., & Choate, M. L. (2004). Toward a unified treatment for emotional disorders. *Behavior Therapy, 35*(2), 205-230.
- Hone, L., Jarden, A., & Schofield, G. (2015). An evaluation of positive psychology intervention effectiveness trials using the re-aim framework: A practice-friendly review. *Journal of Positive Psychology, 10*(4), 303-322.
- Koocher, G. P. & Keith-Spiegel, P. (1998). *Ethics in psychology: Professional standards and cases*. New York, NY: Oxford University Press.
- Lomas, T., Hefferon, K., & Ivtzan, I. (2015). The LIFE model: A meta-theoretical conceptual map for applied positive psychology. *Journal of Happiness Studies, 16*(5), 1347-1364. <https://doi.org/10.1007/s10902-014-9563-y>
- McGrath, R. E. (2014). Character strengths in 75 nations: An update. *Journal of Positive Psychology, 10*(1), 1-11. <https://doi.org/10.1080/17439760.2014.888580>
- Niemiec, R. M. (2018). *Character strengths interventions: A field-guide for practitioners*. Boston: Hogrefe.
- Peterson, C., & Seligman, M. E. P. (2004). *Character strengths and virtues: A handbook and classification*. New York, NY: Oxford University Press.
- Rashid, T. & Seligman, M. E. P. (2018). *Positive psychotherapy: Clinician manual*. Oxford, England: Oxford University Press.
- Schueller, S. M., Kashdan, T. B., & Parks, A. C. (2014). Synthesizing positive psychological interventions: Suggestions for conducting and interpreting meta-analyses. *International Journal of Wellbeing, 4*(1), 91-98. <https://doi.org/10.5502/ijw.v4i1.5>
- Schwartz, S. H. (2006). *Basic human values: Theory, measurement, and applications*. Jerusalem, Israel: The Hebrew University of Jerusalem.

Περαιτέρω βιβλιογραφικές αναφορές

-
- Han, H. (2014). Virtue ethics, positive psychology, and a new model of science and engineering ethics education. *Science and Engineering Ethics, 21*(2), 441-460.
- Lomas, T., & Ivtzan, I. (2016). Professionalising positive psychology: Developing guidelines for training and regulation. *International Journal of Wellbeing, 6*(3), 96-112.
- Koocher, G. P., & Keith-Spiegel, P. (2008). *Ethics in psychology and the mental health professions: Standards and cases* (3rd e d.). New York: Oxford University Press.
- Sinclair, C. (2017). Ethics in psychology: Recalling the past, acknowledging the present, and looking to the future. *Canadian Psychology, 58*(1), 20-29.
- Vella-Brodrick, D. (2014). Dovetailing ethical practice and positive psychology to promote integrity, industriousness, innovation, and impact. In A. C. Parks & S. M. Schueller (Eds.), *The Wiley Blackwell handbook of positive psychological interventions* (pp. 416-432). Chichester, England: Wiley Blackwell.